Č Č H

ČASOPIS ČESKÝCH HOUBAŘŮ

Č. MYKOLOGICKÝ SBORNÍK

ACTA SOCIETATIS MYCOLOGICAE

Vydává a řídí Dr. F. Smotlacha

Vychází za podpory ministerstva školství a národní osvěty
a hl. města Prahy

Praha, v dubnu a květnu 1941.

ČESKÁ MYKOLOGICKÁ SPOLEČNOST V PRAZE

ČÍSLO 6-8.

ROČNÍK XX.

Tiskem Otakara Štivína v Praze II., Vojtěšská ul. č. 8.

Premie. Všem odběratelům ČČH i novým, kteří si ponechali číslo ČČH, posíláme zvláštní poštou jako tiskopis, jakožto premii za rok 1940 Smotlachovu knížku: Vyšší houby a zelené rostliny spolu s prací Smotlacha-Šimr: Klíč evropských hvězdic. — Cena místo K 7.50 pouze K 4, výpravna s poštovným K 5. Zaplatiti nutno přiloženou složenkou. Kdo máš již, přenechej známým a přátelům, ale sám zaplať. Možno i vrátiti.

Zahrádky. Všichni čtenáři posílejte zprávy a krátké článečky z oboru hub v zahradách a z oboru pěstění zahrad a zahrádek všeho druhu.

Staňte se odběrateli ČČH, který je učebnicí hub a mykologie. Všichni trvalí odběratelé ČČH stali se časem znalci hub. Odebeřte si všichni jeho knihovnu.

Má každý náš čtenář celou knihovnu čes. mykologického sborníku? Bez ní nemůže dobře v houbařství pracovat!

Všichni pošlete zajímavé zprávičky, článečky, příhody, anekdoty atd. o houbách a houbařích, o kuchyni houbařské, pěstování hub atd.

Všichni čtenáři ČČH získejte mu nové odběratele, abychom jej mohli udržeti. Pošlete adresy.

Povinnost čtenářů a odběratelů ČČH. Všechny své čtenáře, odběratele a spolupracovníky žádáme, aby „Čes. mykologickému sborníku" získali nové odběratele. Česká mykologická společnost i Český mykologický sborník doufají, že všichni naši čtenáři, odběratelé i spolupracovníci vykonají tuto svou národní povinnost a získají nám nové předplatitele. Kdo v tom vykoná nejvíce? Kdo prospěje ČČH? Upozorněte i na knihovnu ČČH.

Činnost České mykologické společnosti děje se po celém Protektorátě a zvláště v Praze i houbařskými kursy, přednáškami, vycházkami na houby a bezplatnou poradnou houbařskou, kterou od roku 1910 (tedy 31 let), řídí předseda společnosti Dr. Fr. Smotlacha, Praha II., Černá 9.

Smotlachův „Úvod do biologické metody", vychází (tiskne se) právě pod názvem „Vědecké základy tělesné výchovy". Obsahuje mezi jiným i nové původní řešení otázky, jak vzniká krátkozrakost a jak ji zabrániti. Je to výsledek badatelské a vědecké práce Smotlachovy 31 let.

Knihovna: Všichni naši čtenáři, jakožto přátelé přírody a knihy, mají jistě svou knihovnu a v ní všechny naše publikace.

Čtenáři, odběratelé, spolupracovníci, pošlete nám do týdne na korespondenčním lístku adresář všech svých známých houbařů a přátel hub, abychom jim mohli poslati ČČH na ukázku. Kdo má jich více, pošli celý dopis.

Dr. F. Smotlacha:

Také naše příroda má své zajímavosti.

Patří k nim i pěkná jarní lupenatá hubka — pod hnědožlutým kloboučkem má nízké, husté, bílé lístky — *penízovka jarní* čili *provázková* (Collybia esculenta Wulf.), která (viz připojený obrázek) vyrůstá po prvních jarních deštích — letos od konce března do poloviny května — na výslunných místech všude v borovinách.

Obr. 28. *Penízovka provázková (Collybia esculenta Wulf.)* jest drobná hubka, která roste na jaře od března do května po deštích na mechu a zemi v borovinách a na kraji borovin. Pátráme-li, odkud hubka vyrůstá, zjistíme, že vyrůstá na provazci z podhoubí a to z hnijící šišky ponořené do země nebo do mechu. Proč podhoubí odvádí plodničku od šišky, kterou houba obsadila, jest vysvětleno v článku. Hubka jest jedlá a byla k jídlu sbírána již starými Římany. Skut. vel. Kreslil Mir. Smotlacha podle skutečnosti. Archiv ČČH.

Setkal jsem se s ní poprvé, když jsem ještě na škole střední začal se zajímat větší měrou o houby a počal je hned od jara pilně studovati. Bylo to tehdy v březnu, když jsem na slunném okraji jedné boroviny královéhradeckého lesa nalezl několik úhledných houbiček s kloboučky podobnými malým penízkům. Tehdy mně zajímalo i podhoubí, jež je prvotní a základní rostlinou hubnou a jež roste, jak jsem také u tohoto druhu tehdy zjistil,

v podobě pavučinných vláken v hnijících borových šiškách v zemi nebo v jiném substrátě ponořených. Proto vyrůstají tyto penízovky na jaře v borovinách a na okraji borovin roztroušeně, jak totiž tam právě leží v mechu, trávě, humusu a nánosu země hnijící šišky.

Když jsem poprvé penízovku provázkovou nalezl, snažil jsem se vyhledati i podhoubí, z něhož roste a tu jsem zjistil, že plodničky její vyrůstají na 8—12 cm dlouhém „provázku", t. j. podhoubném (mycelyovém) pavučinném tkalounu, hojně krátkými, postranními vlákénky opleteném, který opravdu možno nazvati provázkem a který vždy vyrůstá z borové šišky hnijící v zemi a nese na svém konci pěknou plodničku penízovky provázkové.

Dobudeme-li šišku ze země i s houbičkou, připadá nám, jakoby hubka se šiškou podobala se psíku u budky na řetízku přivázaném a zdá se, jakoby chtěla na tomto provázku od šišky co nejdále (8—12 cm) nahoru a stranou se dostati.

Tážeme se, proč se hubka vzdaluje od šišky. Jsou tu pravděpodobně tři životní (biologické) důvody:

První je jistě ten, že hubka potřebuje své místo nahoře nad šiškou na slunci a na větru, aby výtrusy její mohly se dostati do okolí. Ovšem provázek její táhne se v zemi, v mechu, trávě, listí atd. nejen nahoru, ale také co nejdále od šišky. Proto mi zprvu dalo někdy dosti práce, nežli jsem nalezl šišku k provázku patřící. Ba, zprvu jsem se někdy dokonce domníval, že tyto hubky mohou vyrůsti i bez šišky. To se ovšem, jak dodatečně jsem zjistil, nikdy se neděje a ke každé hubce patří šiška jakožto sídlo a výživná půda pro její podhoubí.

Druhým životním důvodem, proč se vzdaluje hubka od šišky, je ochrana původní hubné rostliny před životní konkurencí nové vlastní rodiny. Na lupenech hubky pod kloboučkem vytváří se totiž nyní, kdy hubka dozrává, miliony drobnohledných výtrusů, jež rozletují se kolem a v největším počtu padají přímo pod klobouček vlastní své matky. Kdyby houba vyrůstala přímo ze šišky, dostala by se četná nová podhoubí, vyrůstající z klíčicích výtrusů, opět na šišku a tím by přišla na místo vlastní rodinou již dříve obsazené a z výživných látek pak již valně vyčerpané. Avšak plodnička jest odvedena na provázku 8—12 cm dále do okolí a tam si pravděpodobně najde novou šišku ještě neobsazenou, kde se nové podhoubí může dobře usídliti.

Třetí pravděpodobný důvod, proč je hubka odvedena na provázku dále od své šišky, jest ještě zajímavější: plodnice velkých hub, jako jest na př. hřib, muchomůrka i naše penízovka provázková, vznikají podle no-

vých výzkumů teprve po spojení dvou různých sousedních podhoubí téhož druhu čili vlastně po spojení pohlavním. Když přihlédneme k této okolnosti, můžeme souditi, že v našem případě penízovky provázkové je také o to, aby její výtrusy byly vedeny dále od místa, kde již žije podhoubí otce a matky a to tam, kde pravděpodobně žije a bude žíti i podhoubí také z jiných penízovek. Jde tedy v tomto případě o to, aby se zde mohla spojovati za účelem vytváření plodniček penízovky provázkové podhoubí různé krve, nikoliv podhoubí vlastní, blízce příbuzná, neboť to by patrně bylo stejně nezdravé pro houbu, jako je pro člověka.

Hle, jak malá hubka v naší přírodě — jedlá (sbírali ji k jídlu již staří Římané), penízovka provázková či jarní — ukazuje nám způsobem svého vytváření plodnic jasně na několik základních zákonů přírodních zde člověku na malé houbičce, tak jako dětem ve škole velmi názorně vyznačených. Jen třeba v knize přírody umět číst a jí rozumět. Připojený obrázek jest kreslen podle skutečnosti. Ovšem hubka jest na něm pro úsporu místa k šišce úmyslně více přiblížena, ve skutečnosti roste co nejdále, tedy 8—12 cm od ní.

Dr. F. Smotlacha:

Dvě muchomůrky: bílá a tigrovaná.

Na krásných fotografiích našich spolupracovníků Schmidta a Štusáka, přinášíme obrázky dvou muchomůrek, rostoucích v celém severním pásu naší zeměkoule, a také v našich lesích, muchomůrek, které ode dávna zajímají naše sběratele. Prvá jest muchomůrka bílá — smrtelně jedovatá! Ta se u nás vyskytá ve dvou odrůdách či druzích, které ovšem se sobě barvou velmi podobají, ale tvarem a místem výskytu se od sebe liší. Je to především houba zobrazená na našem obrázku, což jest bílá odrůda muchomůrky zelené (Am. viridis Pers.), dříve uváděné jako muchorůmka hlíznatá (Am. phalloides Q.). Tato odrůda muchomůrky zelené roste na podobných místech jako ona, a znamená jakéhosi albína tohoto druhu. Kdežto na některých místech v dubinách a jedlinách na jílovité půdě najdeme muchomůrky zelené vždycky krásně vybarvené, jsou zase na jiných místech, zvláště to bývá v písčitých borovinách dubem promíšených, plodnice s kloboukem více méně bělavým, ba někdy i úplně bílým. To je právě přechod k naší odrůdě, která je pak úplně bílá a na svých nalezištích již stálá. Avšak všude je to v lesích spíše řídkých, kde houba roste celkem na

Obr. 29. *Muchomůrka bílá, jarní (Am. verna Bull. alba Sm.).* Smrtelně jedovatá. Sedmihorky 17. VIII. 1939. Sbíral a fotografoval H. Schmidt. Je to krásná houba, živě bílá, rostoucí od května do podzimu, a zvláště ovšem v létě, celkem velmi vzácně v našich lesích. Způsobuje — čerstvá i sušená — těžké otravy, končící obyčejně třetí den smrtí. Zmenš. Archiv ČČH.

světle a často i na slunci. Vždycky můžeme zjistiti u plodnic této odrůdy vztahy k správně vybarvené muchomůrce zelené. Zejména však tvar klobouku, který je vždy nízký a oblý (v mládí kulovatý), je tu dobrým znakem.

Naproti tomu vlastní muchomůrka bílá (Am. virosa Fries) je houba trochu jiného rázu nežli forma předešlá. Rostouc ve stínu humusovitých lesů, na př. hustých smrčin (přítomnost dubu zde samozřejmě není vyloučena), má plodnici s kloboukem konickým, takořka zašpičatělým a při tom nápadně jednoznačně bílým. Bělost obou druhů hub na klobouku je pro znalce ihned odlišná, ačkoliv při povrchním pozorování není tu téměř rozdílu. Také tvar a barva pošvy je u obou druhů různá.

Obě formy muchomůrky bílé, jak jsme je právě uvedli, jsou stejně smrtelně jedovaté jako muchomůrka zelená, avšak proti muchomůrce zelené daleko a daleko

vzácnější. Jsem jist, že mnoha našim čtenářům a pokročilým houbařům se dosud ani nepodařilo obě naše bílé a jedovaté muchomůrky za svého života zjistiti. Doufám, že po tomto našem upozornění bude jich více, a že dostaneme o tom do ČČH zprávy na výstavu a zásilky.

Obr. 30. *Muchomůrka tigrovaná (Am.* tigrina DC) jest krásná houba našich lesů listnatých, zejména dubin, kde roste zvláště na místech slunci přístupných. Vyznačuje se hnědavým kloboukem a krásně bílou plachetkou s bílými zbytky na klobouku. Podobná muchomůrka šedá čili tlustá liší se plachetkou a zbytky popelavými. Obě tyto muchomůrky jsou jedlé, avšak tigrovanou obyčejně nesbíráme, pokládajíce ji za podezřelou. Existuje totiž lupenatá houba, jí velmi podobná, která je jedovatá, a která dosud bezpečně zjištěna nebyla. Zmenš. Foto Štusák. Archiv ČČH.

Připomínám ještě, že prvá forma naší muchomůrky bílé (název ten může zůstati v praksi pro obě formy), odpovídá druhu Amanita verna Bull., t. j. francouzské muchomůrce jarní, neboť patrně vzhledem k teplejšímu podnebí ve Francii roste tam již na jaře.

Tedy Amanita alba Sm., muchomůrka bílá, značí vlastně dva u nás vzácné druhy nebo odrůdy bílých muchomůrek smrtelně jedovatých, před nimiž musíme se varovati.

Muchomůrka tigrovaná (Am. pantherina DC.) jest jedlá houba našich lesů, která v knihách u nás o houbách vydaných natropila mnoho zmatků, ačkoliv pro toho, kdo v lese skutečně houby hledá, jest druhem zcela jasným a zejména pod duby a listnatými stromy velmi hojným, a při tom neškodným. My ovšem tento druh k jídlu nesbíráme pro možnost záměny s jinou, dosud ne přesně stanovenou, smrtelně jedovatou houbou z rodu buď čirůvek nebo závojenek, vláknic či zvonovek. Odtud přede-

vším pochází podezření, které je na naši muchomůrku vrháno, a důvod, proč bývá pokládána za jedovatou. Jest však tu ještě jiný důvod. V našich lesích existuje ještě muchomůrka, která bývá někdy také, aspoň u nás, nazývána muchomůrkou tigrovanou, která jest opojně jedovatá, neboť patří do příbuzenství obyčejné naší muchomůrky červené (Am. muscaria L.). Je to krásná muchomůrka hnědá čili královská (Am. regalis M.), z vlhkých smrčin.

Jestliže se ovšem zamění na tomto základě naše muchomůrka tigrovaná s touto druhou, skutečně jedovatou, pak si ovšem vysvětlíme, proč i ta první bývá pokládána za jedovatou.

Naše muchomůrka tigrovaná (Am. pantherina DC) má u nás dvě značně podobné muchomůrky.

Za prvé je to muchomůrka žonkylová (Am. junquillea Q.), která se liší žlutší barvou klobouku a slabounkou bílou povlakovou plachetkou. Kdežto muchomůrka tigrovaná má povrchovou plachetku poměrně pevnou, bílou, na klobouku často pravidelné zbytky tvořící a dole ztluštělou nožku jedním nebo dvěma pásy obepínající. Záměnu obou těchto druhů učinil na př. ve svém díle Velenovský.

Dále se může zaměniti muchomůrka tigrovaná s muchomůrkou šedou neboli tlustou, která se liší tlustší dužninou klobouku nebo i nohy a tím, že její povrchová plachetka je bělošedá i zcela šedá.

Obrázek č. 30. nás o pravé muchomůrce tigrované, Am. pantherina DC, dobře poučí.

V. Melzer:

Co je Russula depallens Fr. dle dnešního názoru.

Je věru i v samém rodě holubinek — kde přece vládne takové změtení jmen i názorů — málo jmen, kterých bylo užito pro označení tak velkého počtu různých druhů holubinek, jako je právě Russula depallens Fr., holubinka vybledající. Jedině snad Russ. rubra Fr. může s ní v tom směru závoditi.

Není bez zajímavosti vzpomenouti, že i náš „Časopis čes. houbařů" hned v prvém čísle svého prvého ročníku (1919—1920) zahájil serii pojednání o holubinkách článkem, v němž nyní již zvěčnělý přítel Jar. Zvára rozebíral otázku, co je Russula depallens. Tam ukázal, jaký zmatek vládne v nazírání na R. depallens Fr. a došel k závěru, že jen dvěma druhům možno přisouditi Friesův název R. depallens a to buď Krombholzově holubince černě-

nachové (R. atropurpurea), nebo Krombholzově holubince tečkované (R. punctata Krhz.), t. j. nynější holubince ponuré (R. obscura Rom.).

V následujícím ročníku Čch. přichází kol. Jindřich Kučera, také již nyní zemřelý a dokazuje, že název R. depallens náleží druhu zcela jinému. Nastalou výměnou názorů se však spor nerozřešil, poněvadž nebylo tu makavých důkazů, co Fries svojí R. depallens myslil.

Obr. 31. *Russula depallens Fr., holubinka vyblédající.* Orig. Melzer. Viz článek. Archiv ČČH.

Aby čtenář viděl, jak obtížno, ba někdy i nemožno je identifikovati druh na základě neúplných, někdy i z části pochybených popisů některých starých autorů (v našem případě Persoona i Friese), podávám zde ukázku, jak jméno R. depallens Fr. různými autory bylo přisuzováno různým druhům. Tak na příklad:

a) Cooke, Romell, Bresadola (p. p.), Massee, Hahn, Rea, Maire, Melzer-Zvára, Konrad-Maublanc, Singer (1932), Veselý označovali názvem R. depallens Fr. Krombholzův druh R. antropurpurea, nebo jeho varietu „depallens".

b) Secretan, Gillet, Costant.-Dufour, Migula, Bresadola jmenovali tak nynější holubinku ponurou (R. obscura Rom.).

c) Kučera a Schwalb nazývali tím jménem holubinku vláhomilou (R. paludosa Britz.).

d) Ricken, Velenovský a Singer (1926) — holubinku mandlovou (R. vesca Fr.).

e) Britzelmayr — holubinku dívčí (R. puellaris Fr.) (dle Singera).

f) Richon-Roze — hol. hlinožlutou (R. ochroleuca Fr.) (dle Singera).

g) Crawshay — hol. Velenovského (R. Velenovský i Mlz.-Zv.) (dle Jul. Schäffera).

h) Michael — hol. odbarvenou (R. decolorans Fr.) (dle Singera).

ch) Quelet (?) a Bresadola (p. p.) — holubinku sivou (R. grisea Bres.).

A teď přichází ještě Jul. Schäffer s názorem, že Friesova R. deppalens je vlastně Russ. exalbicans Secr.

Již ve své „Russula-Monographie" (1933) ukazuje J. Schäffer, že pro Friesovu depallens mluví sice některé znaky holubinky černěnachové (R. atropurpurea Krhz.), ale jiné jí odporují. Dále však otázku nomenklatury neřeší. Když však uviděl obrazy druhu R. depallens Fr., které Fries v Rejmyru Akerlundem a von Postem dal malovati a vlastnoručně je jako R. depallens označil, nabyl J. Sch. přesvědčení, že R. depallens Fr. a R. exalbicans Secr. jsou synonyma. Loni (1940) vydal J. Sch. studii „Die authentischen Russula-Arten von El. Fries", v níž podává výsledky svého prozkoumání velmi bohatého materiálu, uloženého v přírodovědeckém museu ve Stockholmu a týkajícího se holubinek. Bylo to 37 Friesem autorisovaných obrazových tabulí, obsahujících asi 270 akvarelů s vysvětlivkami profesora von Post, pak asi 280 exsikátů dodaných Friesovými současníky, z nichž některé sloužily za předlohy k Friesovým tabulím a konečně veliká sbírka asi 1200 exsikátů se 345 k nim náležejícími obrazy a popisy od Romella. V tomto množství exsikátů i obrazů byla ovšem zastoupena i Friesova R. depallens, kterou dle pevného nyní přesvědčení Schäfferova jest naše dosavadní holubinka vyrudlá (R. exalbicans Secr.). V důsledku zásady o prioritě náleží jí tedy název Russula depallens Fr., holubinka vybledající.

Kdo z našich čtenářů chtěl by ji poznati, pokud jí dosud nezná, ať ji hledá pod břízami nebo javory rostoucími společně s břízami. Místy se vyskytuje dosti hojně v menších tlupách od června do října.

Zde v Domažlicích na „Škarmaně" po řadu let každým rokem rostla v nečetných jedincích pod skupinou bříz na mírném svahu k jihu obráceném, ale v posledních několika letech už jsem jí tu nespatřil. Snad vzrostlé stromy příliš stíní, snad přemíra vlhka poslední doby zabraňují, aby se vyvinula.

Stručný její popis pode jménem Russula hortícola, holubinka parková podal kol. K. Kudrna v druhém roč. Čch., str. 63. Podrobný popis najde laskavý čtenář v Melzer-Zvárově Monografii českých holubinek na str. 97.

R. Beneš:

Hydnum (Phaeodon, Sarcodon) squamosum Schff., lošák šupinatý.

V I. ročníku našeho listu otištěn jest na str. 121 článek dr. Smotlachy „Dva jedlé lošáky". Autor referuje tu o některých běžných Hydnaceích, oceňuje jich praktický význam a na konec upozorňuje na dva vzácné lošáky: Phaedon squamosum Schff. — lošák šupinatý a Ph. subsquamosum Btsch., žádaje vědecké pracovníky o zprávy o nich. Nepřihlásil-li se nikdo ani po dvaceti letech, svědčí to o vzácnosti těchto druhů.

Obr. 32. *Hydnum squamosum Schff., lošák šupinatý* (Sp.: výtrusy) jest vzácná houba, která však roztroušeně roste ve všech našich krajích v lesích listnatých. Jest mírně hořká. Orig. Beneš. Archiv ČČH.

Jeden z nich, Phaedon squamosum Sch., lošák šupinatý, sbíral jsem poprvé na počátku srpna 1938. Určení bylo dosti obtížné, neboť v diagnosách autorů jsou

značné rozpory, jak bude zřejmo z popisu mého exempláře.

Klobouk měkce masitý, mírně klenutý, červenohnědý až kaštanově hnědý v nepravidelné, velké, ploché, neodstávající šupiny roztrhaný, 8 cm v průměru. Třeň s počátku bílý, později šedý, na basi černavý, drobně vločkatý, dolů zúžený, někdy značně tlustý. Ostny šedobílé, později šedohnědé, ostře špičaté, 3 mm dlouhé, po třeni sbíhavé. Dužina bledá, na řezu šedne a posléze nabíhá do slabě vínové, na basi třeně černá, vůně moučná, chuti mírně hořké. Výtrusy kulovité nebo široce eliptičné, hrubě hrbolatě ostnité, 5/5, 5/6 mmm, pod mikroskopem nahnědlé. Pod duby ve „Sloupčí" u Jizbice na Nymbursku. (Obrázek.)

Obr. 33. *Hydnum subsquamosum Batsch, lošák tigrovaný* (přišupinatý), má klobouk rezavě hnědý, šupinatý, až 12 cm v průměru, voní cikorií. Roste v lesích jehličnatých. Jedlý. Dužina není hořká. Kreslil K. Tichý podle skutečnosti. Archiv ČČH.

Dr. Velenovský nezmiňuje se o hořkosti dužiny a praví, že roste pod borovicemi. Ricken udává menší výtrusy (3—4 mmm) a jako lokalitu jehličnaté i listnaté lesy. Popis Rickenův je přiléhavější.

Na letošní výstavu (1938) donesl krásný exemplář p. v. správce Sýkora z Č. Brodu, který jej rovněž sbíral pod duby.

Hydnum amarescens Q., lošák hořký, liší se dužinou klobouku černě fialovou, silně hořce palčivou. Někteří autoři ztotožňují tento druh s Hydnum scabrosum Fries, jehož dužina má rovněž býti ve-

lice hořká. Konrad a Maublanc je označují jako samostatné druhy. Hydnum subsquamosum Btsch., lošák přísupinatý není hořký.

Ing. Václav Sak:

Vzácnější druhy hub, které nejsou uvedeny v Přehledu hub prof. dr. Smotlachy.

Na pražské podzimní výstavě hub byly vystaveny mimo jiné tyto druhy hub, které nejsou uvedeny v Přehledu hub prof. dr. Smotlachy:

1. Šťavnatka cihlová (Hygrophorus sciophanus Fr.). Je to houba drobná; klobouk je 2 až 4 cm široký, cihlově hnědý, ve stáří vybledavý, za mlada trochu mazlavý a lepkavý, pak matný. Třeň je světleji cihlový, někdy na špici zelenavý, hladký a dlouhý. Šťavnatka tato je vždy snadno poznatelná podle lupenů vždy barvy živě červeně cihlové; tento charakteristický znak velmi dobře vystihuje její německé jméno: Ziegelrotblättriger Saftling. Při mokrém počasí jsou lupeny prosvitavé, proto se okraj jeví rýhovaný; v stáří jsou lupeny bíle ojíněné, žebrovitě spojované, zoubkem přisedlé, tedy nesbíhavé. Dužnina je barvy světle červeně hnědé, bez pachu, chuti mírné. Nejbližší příbuzná je šťavnatka papouščí (H. psittacinus Schf.).

2. Strmělka drobná (Clitocybe pusilla Velenovský). Klobouk je 0.5—1.5 cm široký, tence masitý, nejprv rovně uťatý, pak vyhlubený a uprostřed s malým hrbolkem, špinavě bílý, hladký, často popraskaný, na okraji jemně podvinutý; třeň je delší průřezu klobouku, sotva 1 mm tlustý, bělavý, bíle mrtnatý, pružný. Lupeny jsou dosti prořídlé, úzké (1—2 mm), šedavě bělavé, zvolna sbíhavé. Dužnina je bílá, nevonná. Tuto drobounkou, nehygrofanní strmělku sbíral prof. Kult v září v Čelákovicích v místě as 1 km vzdáleném od naleziště jejího autora prof. dr. Velenovského, to jest v písčitých borech u Sojovic na Jizeře. Je vyobrazena ve Velenovského Českých houbách na str. 250 (obraz 11).

3. Hlíva lžicovitá (Pleurotus pulmonarius Fr.). Jest to vlastně jen menší forma hlívy ústřičné (Pleurotus ostreatus Fr.) s kloboukem bledě kožově žlutavým, silně excentrickým; třeň je krátký a poměrně tenký.

4. Hloubenka vločkatá (Exc. vilis Fr.). Klobouk je šedý, rýhovaný, za sucha hladký, hedvábitě vločkatě měkký, vyhloubený, 2—3 cm v průřezu. Třeň je šedý, vláknitě rýhovaný. Lupeny jsou bělavé až šedavé, husté. Sbíral prof. Kult v Čelákovicích v říjnu.

5. Zvonovka obecná (Nolanea proletaria Fr.). Klobouk je 2—4 cm široký, tupě zvoncovitý, řidčeji s menším hrbolkem, velmi hygrofanní, smutně šedohnědý s prosvitavými lupeny, za sucha žemlově hnědý, hladký, hedvábně lesklý; třeň je sotva delší průřezu klobouku, 3—5 mm tlustý, žlutohnědý, holý, dutý, křehký, vždy smáčkle dvoubrázdý. Lupeny jsou velmi široké, břichaté, zaobleně volné, hnědé, pak červeně poprášené. Je nevonná, jinak podobná zvonovce jarní (Nol. erophila), ale má menší výtrusy. Roste v lesích od července do října.

6. Špičník (Boletus scaber Bull.), odrůda s kloboukem nápadně zelenavým; sbírán rovněž pod břízou.

7. Lošák tigrovaný (Hydnum subsquamosum Batsch). Klobouk rezavě hnědý, pruhovaný čokoládově hnědými povrchovými šupinami, zploštělý, 8—12 cm v průměru, skoro pupkatý, s okrajem vlnitě kadeřavým, masitý. Třeň čokoládově černavý, lysý, tuhý, nestejně tlustý. Ostny bělavé, později hnědavé s bělavou špičkou, dlouhé 8 mm. Dužnina je čokoládově hnědá, v klobouku bledší; voní cikorií. V jehličnatém lese.

K tomuto druhu patří obr. 33.

8. Lošák děrnatý (Hydnum scrobiculatum Fr.). Klobouk 4—7 cm v průměru, korkovitý, skoro miskovitě vyhlubený, na okraji tenký, uprostřed až 1 cm tlustý, světle okrově hnědý, celý velmi hustě hrubě děrnatý a hrubými odstálými šupinami hřebenitý, 1 až 2 kruhy značený. Ostny černohnědé, tenké, krátké (5 mm), přejemně zašpičatělé. Třeň velmi krátký, pevný, korkovitý, velmi tlustý (1—1½ cm), oblý, lysý, hnědavý. Ostny od třeně ostře oddělené a sotva sbíhavé. Sbíral p. správce Sýkora v dubinách v Kersku.

9. Řasnatka rozložená (Plicaria repanda Rehm.). Plodnice jednotlivé, přisedlé, nejprv v mládí dokonale kulaté, později široce kalichovité, s okraji nepravidelně zprohýbanými a zvlněnými, značně veliké (2—8 cm v průměru), 1—3 cm vysoké, jsou na spodu zúženy znenáhla v krátkou, podélně brázditou basi a mají dužninu velmi křehkou, vodnatou. Zevně jsou bělavé, jakoby omoučněny, starší jsou zevně špinavě nažloutlé; vodou napitá místa jsou našedlá s fialovým nádechem. Uvnitř jsou skořicově (bistrově) hnědé, jemně radiálně vráskité, slabě ojíněné. Jest podobná baňce duté (Pustularia vesiculosa Rehm.) Sbírána v Uhlíř. Janovicích.

10. Ouško velké (Otidea grandis Pers.). Je podobné oušku šklebovitému (O. cochleata L.), ale liší se barvou zevně i uvnitř temně umbrově hnědou, apotheciemi zevně celými, hrubě rugosními. Je rovněž veliká. Sbíral p. Zoul v krčském lese.

Frant. Šmarda:

Několik méně známých zimních hub.

Exkursi na houby lze podniknouti i v zimě. Patří k těm, na které rádi vzpomínáme. Za trvající sněhové pokrývky věnujeme pozornost kmenům stromů, za nastalé oblevy pařezům, opadalým větvím, lesní hrabance, mechu, travnatým svahům a pod.

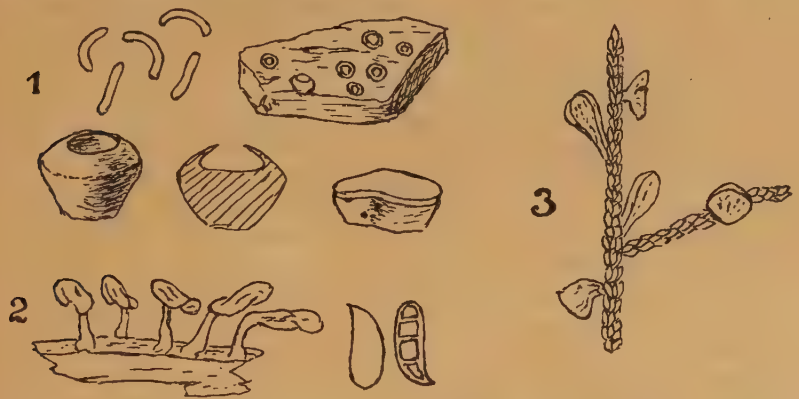

Obr. 34. 1. *Craterocolla Cerasi Bref.* Plodnice ve skut. vel. 2. *Dacryomitra glossoides* Bref. Skupina plodnic slabě zvětšena, výtrusy. 3. *Cyphella muscigema Pers.* Kreslil Šmarda. Archiv ČČH.

Kromě různých chorošů, penízovky sametonohé, pařezníku obecného, nacházím několik hub méně známých, které blíže uvádím.

Na kmenu staré třešně sbírám po dva roky rosolovitou houbu Craterocolla Cerasi (Schum.) Brefeld — baňatka třešňová (obr. 1.) — z podřádu Tremellomycetes. Tvoří růžové, ztuha rosolovité, stlačené džbánkovité plodnice 2—3 mm šir., 3 mm vys., nahoře okrouhle prohloubené s ostrým, pravidelně kruhovitým okrajem. Komidie válcovité, prohnuté, 10 mmm dl., 2.5 mmm šir., bezbarvé.

Na dubové loutce v Oboře z čeledi kropilkovitých — Dacryomycetae — rostla v měsíci lednu Dacryomitra, glossoides (Pers.) Bref. — čepeček jazykovitý (obr. 2.). Plodnice žlutá, rosolovitě chrupavčitá, elastická, stopkatá, horní část různě ploše zprohýbaná tvoří klobouček oválný neb jazykovitý, vysoká 6—8 mm, z toho připadá polovic na skelně nažloutlou stopku. Spory válcovité k basi stažené, zahnuté. Plodnice rostou houfně, jednotlivě neb splývají. Z Moravy, pokud mi známo, nebyla dosud uváděna.

Za oblevy v únoru neb počátkem března sbíral jsem na mechu Hypnum Schreberi po tři roky Cyphella musci-

gena Pers. — číšovec mechový (obr. 3.), z čeledi plesňákovitých — Thelephoraceae. Když sleze sníh, jdu si na tuto lokalitu jako na jisto. Plodnice 2—6 mm v průměru, tence kožovitá, okrouhlá, miskovitá, pohárkovitá, později talířovitá, hřbetem centricky neb výstředně přirostlá, vně bílá, pýřitá, okraj celokrajný, ohrnutý, hymenium šedé, hladké neb s náznakem vrásek, proti světlu průsvitná. Roste v množství pohromadě na mechu i lesním smetí (suchý list trávy, smrková větvička), bílou barvou a velikostí připomíná rozhozené vločky sněhové.

V lesní hrabance v únoru začíná svůj vývoj několik hub terčoplodých, které plného svého rozvoje nacházejí na jaře. Uvádím z nich: Lachnum bicolor Bull. — kosmatec dvoubarevný, 1—2 mm vysoké, krátce stopkaté číšky, vně jemně chlupaté, bílé, hymenium krásně žluté. Nalézám jej u nás téměř na každé opadlé dubové větvičce pod listím v dubové pařezině. Společně, ale řidčeji se vyskytuje podobný, celý čistě bílý kosmatec bělostný — Lachnum virgineum Batsch.

Na tlejících listnatých větvičkách po celou zimu se vyskytuje rosolovka žlutavá — Tremella lutescens Pers. Měkce rosolovité, průsvitně žlutohnědé plodnice 2—6 mm v průměru tvoří spoře laločnatě zprohýbané, okrouhlé hromádky. Všecky tyto houby jsem sbíral u Kuřimě na Tišnovsku.

Literatura: W. Migula: Pilze. A. Pilát: Monographia Cyphellacearum.

Dr. F. Smotlacha:

Houby na trávnících v parku nedávno vysetých.

Takovéto trávníky jsou obvyklým zjevem ve všech parcích velkých měst a zvláště v Praze vidíme neustále jejich proměny. Každoročně se tu mnoho trávníků ruší a mnoho se jich znovu zařizuje neb obnovuje. Zasévá se nová tráva, trávníky se pečlivě kropí, ožínají. Avšak i na těchto mladých trávnících roste hojně hub a to právě některých druhů, které se zde objevují, jakoby zde byly nasety. Můžeme mluvit přímo o parkových houbách trávníkových. Ovšem velký vliv má zde i hnojivo a druh hnojiva. Kdežto trávníkové houby na trávnících trvalých bývají aspoň z části trvalejšího rázu, to jest na jednom místě rostoucího, jde tu v tomto případě o houby pomíjivé, krátkodobé a většinou dešťové. Zajímavou hubkou pražských sadů jest na př. lysivka osenní čili trávníková (Psilocybe foenisecii Pers.). Jest to pěkná houbička (jest také jedlá), po deštích od jara do podzimu, ovšem nejvíce za tepla na trávnících

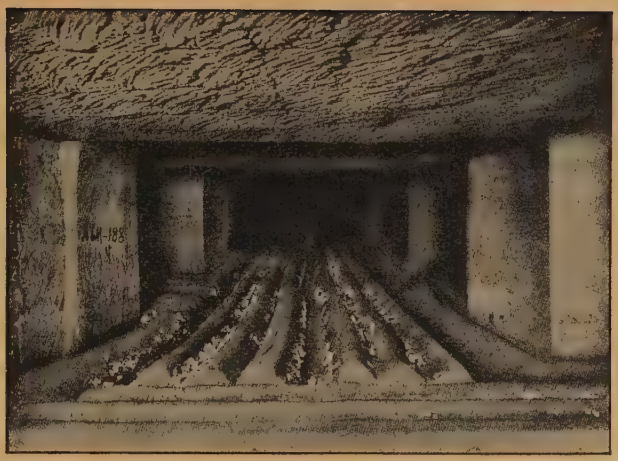

Obr. 35. *Žampion obecný (Psalliota campestris L.),* pěstovaný ve sklepích na záhonech z koňského hnoje zvlášť upravených, v úplné tmě. Na obrázku vidíme bohatou úrodu žampionových plodnic na hrobkovitých záhonkách. Jsou-li tyto žampiony pěstovány v zimě, nesou jejich kultury bohatý užitek. Archiv ČČH.

v pražských parcích rostoucí, avšak také téměř na všech trávnících jinde v Praze a mimo Prahu. Můžeme na ní přímo sledovat vliv deště, tepla a kropení. I různé formy této hubky nalezneme a můžeme na př. zjišťovat, jak mění její klobouček svůj vzhled a barvu během dne a během svého života vlivem vlhkosti vzduchu, působení slunce, mimořádně chladného počasí atd. Věnoval jsem před světovou válkou studiu této hubky mnoho času. Při tom jsem se ovšem setkal na pražských trávnících také s podobnými jinými hubkami. Především je to slzečník rýhovaný (Bolbitius titubans Bull.), hubka jemná, světle hnědá až žlutavá, velmi rychle vadnoucí a pomíjející. Na ní můžeme na příklad studovat nejen vliv vlhkosti vzduchu, vliv působení slunce, ale také vliv větru na vzrůst a vývoj hubných plodnic. Za většího větru přestávají totiž různé drobné hubky trávníkové růsti, neboť vysýchají. U slzečníku rýžkovaného jest to nejnápadnější.

Dr. Fr. Smotlacha:

Houby jdouce při vytváření plodnic za světlem, činí tak i za účelem snazšího rozmnožování a lepšího vyžití.

Že houby, jdouce za světlem jdou také za lepším rozmnožováním svého druhu, to je zřejmé i u hub rostou-

cích na př. v dolech. I tyto houby vytvářejí hloučky obyčejně zakrnělé, avšak na dlouhých nožkách, aby se pokud možno nejdále dostaly. Při tom je zjištěno, že jdou nejenom za světlem, ale i za vzduchem, a my řekneme, že i za dokonalejším rozmnožováním. To platí na př. i o houbách, které své plodnice zakládají hluboko v pařezech, nebo na pařezech pod kůrou různých stromů. Odloupneme-li kůru u stromu na př. u penízovky sametonohé, vidíme, jak vzniká hluboko pod kůrou, dlouho roste vzhůru, až vyrazí na světlo, kde pak rozvíjí svůj klobouček. Zda nejde i o to, aby plodnice, utištěná kůrou, se osvobodila a povznesla, a zároveň rozšiřování svých výtrusů na dálku usnadnila si tak?

Avšak, když znovu zkoumáme snahu hub, rostoucích v šeru nebo v úplné tmě, po světle, vidíme, že tato snaha po světle musí obsahovati ještě něco jiného než jen pud, rozmnožiti se na místě volném, osvětleném.

To jsme ale již zprvu uvedli. Vždyť houby jsou barevné od světla, a budiž konstatováno, že čím jsou houby více na světle, tím jsou hutnější, obsahují více minerálních látek a jsou sytěji zbarveny. Je sice pravda, že pečárky pěstované ve sklepích měly vždycky a mají dostatek odběratelů, a že jsou velmi ceněny, mohu však zde prohlásiti, že pro mne osobně jsou sympatičtější pečárky ze slunce, t. j. že zahrady, ze skleníku, a zvláště z pole a louky. A skutečně, kdybychom chemicky zkoumali hodnotu pečárek, vypěstovaných ve sklepích a těch, které vyrostly ve slunci na louce, zjistili bychom, že po této stránce houby vyrostlé ve slunci na louce jsou hodnotnější. A když si vzpomeneme, že slunce má veliký vliv na vytváření enzymů a vitaminů v rostlinách a živočiších právě svým světlem, pak i z této strany posuzováno, musíme houby ze světla a ze slunce více hodnotiti, nežli houby vyrostlé ze tmy.

Houby, jdouce za světlem, jdou i za svým dokonalejším vyžitím po stránce chemické. To vše je zase práce pro druhou generaci, t. j. pro plodnice hub a pro výtrusy, na nich se vyvíjející — čili opět pro rozmnožování, pro potomstvo.

V poslední době vzniká o působení světla na houby a na vzrůst hub mnoho prací, z nichž některé byly uveřejněny v našem časopise. Sám jsem na př. tu psal, jak hřib obecný (Boletus bulbosus) mění barvu, jednak vlivem místa kde roste, jsa světlý a bělavý ve stínu a zvláště pod mechem, za to však zase sytěji a červenavě zbarven na slunci. Při tom bývá světlejší v letě a tmavší na podzim, a světlejší v polohách nižších a tmavší na horách. Náš spolupracovník H. Schmidt uveřejnil v tomto ročníku ČČH zajímavou práci o tom, jak vliv denního světla,

resp. slunce zapůsobil na tvar plodniček rovetky příživné, vyrostlé na staré plodnici mléčníku peprného. A rovněž v letošním ročníku darmstadtského „Zeitschrift für Pilzkunde" referuje Paul Beck o nutnosti světla pro vzrůst plodnic hub a zjišťuje, že nikdy se nedá zjistiti, že by houby rostly absolutně beze světla. Při tom upozorňuje na to, že i tam, kde houby či příp. jejich plodnice rostou zdánlivě bez jakéhokoliv světla, na př. hluboko v dolech nebo v hlubokých uzavřených sklepích (žampiony!), že přece jen je tu alespoň světlo umělé, buď havířů v dolech, nebo pěstitelů žampionů ve sklepích. Tedy v absolutní tmě hubné plodnice, čili houby druhé generace, když podhoubí je generací první, růsti naprosto nemohou.

K tomu chci poznamenati svoji vlastní myšlenku, že totiž houby rostoucí v dolech a pěstované v hlubokých sklepích bez slunce jsou jen zdánlivě bez slunce a bez jeho vlivů. Vzpomeňme si, že rostou vždy buď na dřevě nebo na koňském hnoji (viz obr. 35.), kde se dříve slunce plně uplatnilo svým vlivem. Jde tu zajisté o látky obdobné vitaminům a vytvořené za působení přímého slunečního záření.

Je velmi pravděpodobné, že houby hniložijné, podživné i symbiotické berou z rostlin zelených nebo z jejich zbytků nejen uhlohydráty, nýbrž i na př. právě různé vitaminy a rostlinné látky. Odtud asi také vitaminy u jedlých hub.

Ing. Zdeněk Schaefer:

Šestnáct dní na holubinkách.

Počasí v červenci a srpnu roku 1940 bylo vlhké a houbám přálo. Lesy byly plny hub. Pozorujeme-li tyto letní houby blíže, vidíme, že největší procento jich připadá na houby lupenaté a z těch opět nejvíce na holubinky. Všimněme si tedy holubinek, které vyrostly loňského léta od 26. července do 10. srpna v malých podhorských jehličnatých lesích ve Starkoči u Náchoda.

Starkoč je příjemná podhorská obec, obklopená se tří stran lesy. Lesy jsou malé, dohromady sotva půl druhého čtverečního kilometru veliké, půda jílovitá. Pokusíme se uvésti přehledně všecky holubinky, které tu v tomto krátkém letním období vyrostly. Začněme superlativy, tedy:

Nejnápadnější a nejsnáze poznatelnou holubinkou tu byla h. zlatá, Russula aurata Fr., dosti hojná, libující si tu zvláště na svazích, lesních příkopech a písčitých stržích lesních cest. Nalézala se tu ve formách šafránově

až živě červených, místy zažloutlých, se sytě zlatožlutými lupeny a třeněm.

Vpravo silnice Starkoč — Studnice, v t. zv. Třetím lese rostla po celé období v ohromných spoustách h. celokrajná, R. integra Fr. Nacházené plodnice přesně odpovídaly v makroznacích i reakcích chemických popisu v Melzer — Zvárových Českých holubinkách na str. 75. Klobouky byly hnědé s různými barevnými tony, do olivova, okrova, oranžova a čokoládova, místy vybledlé. Lahodná dužnina má slabou pryskyřičnou příchuť, která ji dobře charakterisuje. Z tisíců plodnic bylo lze vybrati pro kuchyni, na smažení a do octa ty nejlepší, polovyzrálé a zdravé.

Tak jako v Třetím lese byla hojnou h. celokrajná, v lese pod Ovčáckým vrchem, přiléhajícím těsně k obci, nalézala se houfně h. lesklá, R. nitida Fr. Plodnice opět přesně odpovídaly popisu v Českých holubinkách na str. 115. K němu lze uvésti: z mládí je klobouček ojíněný, hnědý s různými barevnými tony, pak na okraji začíná fialovět, nakonec je celý špinavě fialový. Současně s tím začíná se pokožka lesknout a u okraje scvrkávat. Ke stáří je plodnice tence masitá, typ integrovský se u ní ztratí a podobá se tvarem spíše h. odporné až dívčí. Dužnina je palčivá a voní za čerstva syrovými okurkami.

S holubinkou lesklou se pod Ovčáckým vrchem nacházela h. odporná, R. nauseosa Fr., rovněž velmi hojně. Méně častěji bylo lze nalézti neobyčejně křehkou a jemnou h. měkkou, R. mollis Q. Kloboučky této hol. měly vodově bílou barvu s nádechem do olivova, lupeny byly jasně žluté, dlouhý, křídově bílý třeň byl často v dolní polovině ztluštělý, velmi křehký, takže nebylo lze houbu se země vytrhnouti bez přetržení třeně.

Ze žlutovýtrusých nepalčivých se sametovým kloboukem dlužno především jmenovati zde ne příliš hojnou h. olivovou R. olivacea Fr. Ve Třetím lese objevovala se občas mezi h. celokrajnými a nedosahovala tu velkých rozměrů. Nejen velikostí, ale i barvou klobouku se h. celokrajné dosti přibližovala, ale sametový (z mládí temně olivově hnědý, později okrově vybledlý, bez červené neb fialové barvy) klobouk, fenolová reakce tuhé dužniny se žlutou konturou ji bezpečně určily. V ostatních partiích starkočských lesů dorůstá tato hol. běžných svých rozměrů, třeň i klob. dostávají brzo červené až fialové zbarvení. Ve výběžku lesa asi 600 m záp. koty 436, bylo lze nalézti její varietu purpurata Bres. ve společnosti h. zlaté a lepkavé.

Při silnici na Studnici vyskytla se v několika exemplářích h. růžonohá, R. roseipes Bres., s klob. pěkně

sametovým, růžově červeným, velmi širokými, zaoblenými oranžovými lupeny, třeněm na jedné straně růžovým. Lahodná dužnina se slabou skalicovou a fenolovou reakcí přispěly k určení.

Vpravo silnice na Studnici, v t. zv. Třetím lese bylo lze nalézti počínaje počátkem srpna hojně h. Turkovu, R. Turci Bres. Nalézala se tu ve formách s kalně šeříkovým, sametovým klob., s temnějším naolivovělým pásem u středu a třeněm nikoliv nápadně krátkým.

Začátkem srpna počala se u tanečního „parketu" na Klenovníku, napřed spoře v trávě při cestě, pak hojně a hlouběji v lese objevovati h. měnlivá, R. chameleontina Fr. Exempláře měly jasně červený, ve středu žlutý klobouk, rýhovaný, až 10 cm široký, křehké, dlouho žlutavé, pak až oranžové lupeny, třeň poměrně tenký, křídově bíle ojíněný.

Z nepalčivých hol. se žlutými výtrusy nutno ještě jmenovati hojně, nikoli ale houfně, ve všech lesích se vyskytující h. dívčí, R. puellaris Fr.

(Dokončení příště.)

Jos. Otruba.

Houby v korunách stromů.

Kruté mrazy r. 1929 způsobily mnoho škod na ovocných stromech. Někde popraskaly a pomrzly třešně, jinde švestky, meruňky a vlašské ořechy. I některé jabloně, hrušky a lesní stromy mrazům podlehly. Na Sv. Kopečku u Olomouce ponechali majitelé zahrad některé statné, namrzlé ořechy do příštího podzimu v naději, že se zotaví z krutých ran zimy a vyženou nové, svěží větve. Většina ořechů během jara a léta vyhnala skutečně nové prýty. Současně s nimi vyrašily z pod kůry polouschlých větví trsy šupinovky kostrbaté (šupinaté), Pholiota squarrosa Müll., a na jiném ořechu o něco později trsy penízovky sametonohé, Colybia velutipes Curt. V jedné z korun napočteno 14 značně velkých trsů, již z dálky dobře patrných. V polozelených korunách demonstrovaly pěkně odolnost seslabených větví, majících se čile k novému životu. A život větví zvítězil. Rychlou činností kambiálních buněk pokryla se místa, kde trsy hub rostly, již následujícího roku kůrou a v roce 1931 regenerovaly koruny úplně.

Na větvích jilmu v městských sadech olomuckých objevila se na podzim r. 1930 8—10 m nad zemí hlíva jil-

mová, Pleurotus ulmarius Bull. a na větvi jasanojavoru choroš šupinatý Polyporus squamosus Huds. Se zacelením ran, způsobených asi rovněž mrazem, v roce 1932 zmizely.

Častější jsou v korunách stromů různé druhy chorošů (Polyporus), outkovek (Trametes), houževnatce (Lentinus), pařezníku (Panus) a klanolístky (Schizophyllum).

Obr. 38. *Collybia velutipes, Curt., penízovka zimní či sametonohá.* Tento nezvyklý a hustý shluk plodnic rostl na ořechu, zničeném mrazy. Majíce dostatek výživy rostly na zmrzlých, hnijících ořechových stromech v celých chumáčích. Foto: Malý. Archiv ČČH.

Pozn. red. Autor je dobrý pozorovatel přírody, který nám do každého čísla ČČH posílá zajímavá sdělení ze života hub. Také toto sdělení je velmi cenné. Autor shrnuje v článku řadu zjevů, o nichž jsme již psali, jednak z pražských parků, jednak ze Sv. Kopečku čili Kopce Sv. Jana (t. j. Zámečku) u Hr. Král. Také zde vyrostly spousty trsů penízovky sametonohé na zmrzlých stromech ořechových, a rostly na nich tak dlouho, pokud stromy nebyly skáceny. Jinak roste ještě na kmenech stromů mnoho různých druhů hlív, několik rodů lošákovitých, pstřeň (na dubu) a j. Krásný je na př. bílý kukmák čmeláčí, rostoucí zejména v korunách starých zahnilých ořechů (také na př. mrazem poškozených). V roce 1930—1931 rostla penízovka sametonohá od podzimu do jara všude v Čechách a na Moravě často ve velkých chomáčích. Sám jsem jich mnoho sbíral a v X. ročníku ČČH uveřejňujeme několik obrázků takového sběru této penízovky od našeho spolupracovníka Malého z Příbrami. Viz též obr. 38.

Dr. Robert Wávra:

Houby v Šárce.

Dvanáct km dlouhé Šárecké údolí na severozápadním okraji Velké Prahy a blízká obora Hvězda a Tuchoměřický háj jest dobrým nalezištěm hub. Spěchá sem mnoho, ba přemnoho houbařů z Prahy a blízkých obcí, ale každý si najde nějakou tu kořisť podle své záliby.

Již profesor Jul. Vinz. Krombholz zde nacházel naši nejkrásnější teplomilnou houbu hřib Satan (Boletus Satanas Lenz), velkou, krásnou to houbu hřibovitou s červeným třeněm, s kloboukem na povrchu světlým, otvůrky temně cihlově červenými. Je za syrova jedovatý a zdá se, že obsahuje nějaký prchavý jed, který zpařením mizí. Za čerstva jest nebezpečně jedovatý, ba i vůně jeho může způsobiti obtíže (bolení hlavy).

Druhá krásná houba Krombholzem zde sbíraná jest císařka (Amanita caesarea Scop.) z rodu muchomůrek. Jest lehce poznatelná podle červeného klobouku, žlutých lupenů a žlutého třeně. Bývá zaměňována za králůvku (Amanita muscaria regalis Fr.). Císařka jest výborná jedlá houba, nyní však, jak se zdá, jest v Šárce (a patrně v Čechách vůbec) vyhubena, stejně jako jest ve Hvězdě vyhubena vonná bledule jarní (Leucojum vernum), která za časů Krombholzových také zde rostla. Nepokládám však za nemožné, že by se i hřib satan i císařka v horkých letech opětně v Šárce a v jejím okolí mohly objeviti, stejně jako částečně podobná císařce králůvka, která má lupeny nažloutlé a také třeň někdy trochu nažloutlý. Rádi jsme viděli skvělou reprodukci této houby na plátně ze snímku předsedy ČMS. prof. Dr. Smotlachy na podzimní jeho přednášce v Osvětovém domě v Praze. Králůvka jest jedovatá stejně jako muchomůrka červená, která obsahuje dva jedy a to muscarin a houbový atropin, a podle toho, který jed převládá, se její jedovatost projevuje. Po případě jest neškodná. Zdá se, že právě králůvka to byla, kterou se otrávil římský císař Claudius, který ji, jak se zdá, zaměnil za císařku.

Ze vzácnějších hub byla v Divoké Šárce v poslední době nalezena závojenka kávová (Entoloma turbidum Fr.), s kloboukem barvy kávově hnědé 1.5 až 5 cm v průměru.

Ze vzácných hub zdá se dále, že v Šárce jsou domovem některé šupinovky, Pholiota, jinak jen zřídka se vyskytující. Tak nacházel jsem po několik roků na velikých vrbových pařezech u rybníčku na Pernikářce, nyní již zastaveného, šupinovku nádhernou, Pholiota spectabilis Fr., statnou masitou houbu s kloboukem 12 až 20 cm v průměru barvy zlato-žluté, s jemně šupinatým třeněm. Dále nacházím

od roku 1938 každoročně v říjnu a v listopadu ve Vokovickém parku na spodku statné vrby trsnatou a šupinatou Pholiotu, kterou podle literatůry mě přístupné, nemohu určiti. Její popis se nejvíce kryje s Pholiota grandis Rea, šupinovka obrovská. Dne 12. listopadu 1939 měla 40 plodnic s kloboukem 15 cm v průměru i více, barvy pleťové s přitisklými šupinami s třeněm velmi tlustým, později protáhlým a slabším. Klobouk v mládí má polokulovitý, pak rozložený. Prsten pomíjivý, částečně se třepící. Jest mnohem větší než Pholiota sqarrosa Mich. a má slabou příjemnou houbovou vůni a chuť. Zdá se, že jest jedlá. Ochutnal jsem ji připravenou v octě, měla mdlou chuť. Snědl jsem 2 menší plodnice bez nejmenších škodlivých následků. Budu tuto houbu dále sledovati a svoje poznatky sdělím svého času v ČČH. Loňského roku (1940) vyrostla opětně ve dvou trsech, ale byla mnohem chudší, neboť v té době, v druhé polovině října až do listopadu nepršelo a na místě, kde rostla, bylo dosti sucho, plodnice byly menší a spíše upomínaly na šupinovku kostrbatou, ale přece jen se od této líšily matně pleťovou barvou a při spodu dutým třeněm.

Dále jsem nalezl v Šárce ze vzácnějších hub strmělku kakaovou — Clitocybe kakao, Velenovský v olších u potoka pod restaurací na dívčím skoku. Jest to veliká statná houba, vodnatě masitého klobouku, 4 až 8 cm v průměru barvy čokoládové.

Dne 10. listopadu 1940 nalezl jsem pod mohutnou vrbou u Vokovic na zlomku silnice větve na zemi ležící strukán blanitý — Radulum membranaceum. Její plodnice jest jako tenká blanka velikosti asi 3×5 cm. Z ní vyráží hroty jako u lošáku, barvy kožové.

Dokončení příště.

Jaroslav Sobotka:

Nový druh hnojníku (hníku).
(Coprinus Borci — species nova.)

Níže popisovaný elegantní hnojník vyrostl nečekaně, když jsem se pokusil uměle pěstovati žampiony (Psalliota campestris L.). Za tím účelem smíchal jsem koňský hnůj s lesním humusem a zahradní prstí. Po uložení směsi ve zvláštním zaskleném pařeništi proložil jsem ji podle předpisu navlhčenými „pravými francouzskými zárodky". Potom jsem předepsaný čas čekal, vodou kropil a těšil se na bohatou sklizeň pečárek, poněvadž zelinářský ceník i zaslaný návod dovedly v plné míře takové očekávání

vzbudit. Ještě než vypršela lhůta, v níž se měly plodnice pečárek vyvinouti a dřív ještě, než jsem poznal, že pečárky sklízeti nebudu, pečlivě ošetřovaný kompost se pokrýval dosti hojně různými houbičkami, které poskytovaly příležitost k určování a z nichž v následujícím popíši jednu, která dle Českých hub prof. Velenovského se nedala určiti, poněvadž v tomto díle není uvedena. (Domnívám se, že u nás dosud vůbec nebyla popsána.)

Je to hubka, jejíž habitus ukazuje na hnojníky (Coprinus) a makroskopická analysa dosti dobře se přibližuje hnojníku sněžnému, Coprinus niveus Pers. 1801, jak jej Velenovský popisuje ve svých Čes. houbách, p. 113, ale liší se od něj hlavně nedostatkem kořenovitého sklerotia a tvarem i velikostí výtrusů. Hubka je velmi jemné, pomíjivé a křehké konsistence, rychle rostoucí. Uzavřena do skleněné rourky, naplnila ji po chvíli příjemným pachem, upomínajícím na ovocné ethery.

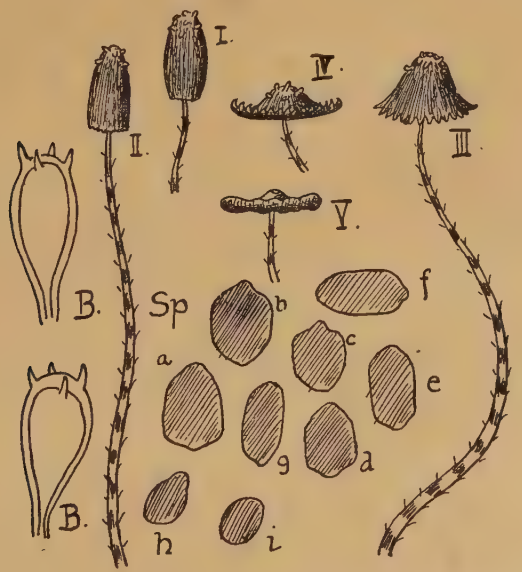

Obr. 39. *Hník Borkův (Coprinus Borci), species nova.* Popsal Jaroslav Sobotka. I.—V. plodnice postupně v různých stavech vývojových. Sp: výtrusy (a—i). B: tertrasterigmatické (čtyřstopké) basidie. Kreslil J. Sobotka. Archiv ČČH.

Klobouček 1—1½ cm v průměru, velmi tenounký, průsvitný, světle až černošedivý, nejprve vejcovitý, pak válcovitý až zvoncovitý s tupým vrcholem, posléze rozložený. Okraj ostře zoubkovaný, pak roztrhaný, později vzhůru ohrnutý až sbalený. Kl. je jemně a hustě rýhovaný,

pak žebernatý, pokrytý drobnými sněhobílými, pak našedivělými vločkami (složenými z jemného bílého chmýří), mizivými a snadno oddělitelnými, brzo s lupeny v černou kaši se rozplývá.

Třeň centrální, až 12½ cm dlouhý, až 3 mm tlustý, nikoliv z dlouhého kořenovitého sklerotia vyrůstající, zvonkovitý, někdy čirou tekutinou naplněný, velmi křehký a lámavý, nahoru zvolna ztenčený, pod lupou spoře drobounkými vlásky posázený a jemňounce rýhovaný, bílý, při postranním světle ve směru podélné osy napříč světle a tmavěji pruhovaný.

Lupeny úzké, volné, šedé, pod lupou hustě černě tečkované, se světlejším ostřím, brzo černé a tu se rozplývající.

Prach výtrusný černý.

Výtrusy pod drobnohledem černé, neprůhledné, mírně podlouhlé, šestiúhelníkové, se zaoblenými rohy k jednomu polu trochu stažené, štítovité, 10—11 mik. dlouhé, na jednom polu tupější. Jejich tvarovou variabilitu ukazuje obrázek.

Jak již zmíněno, hubka vyrostla na kompostu z koňské mrvy v nepříliš hustých chomáčcích, též ojediněle, v červenci.

K vůli srovnání popsaného druhu s C. niveus, buďte uvedeny znaky C. niv., jak je uvádí Velenovský a dr. Podzimek (ČČH. IV. 36.), jimiž se liší od našeho druhu: C. n. je větší, kl. 2—3 cm, pokrytý sněhobílým práškem. Třeň vyrůstá z dlouhého, protáhlého, sněhobílého sclerotia, je lysý, jen dole bíle vlásenitý (Velenovský), nebo trochu klkatý (Podzimek). Výtrusy má C. n. veliké, 15—18 mikr. (Vel.), 16 mikr. (Podz.), tvaru kolovitě citronovitě hranaté (Vel.), neb tvarem podobné citronu (Podz.).

Pozn.: Obrázek sporů druhu C. n. u Velenovského má tvar citronovitý a nikoliv kulatě citronovitě hranatý, jak V. v popisu uvádí.

Vzhledem k tomu nelze v tomto článku popsaný druh stotožniti s C. niveus. Do doby, než bude po příp. totožnost popsané specie zjištěna, dávám jí jméno: Coprinus Borcii species nova (?).

Uvádím tento popis a obrázek pro naše čtenáře, aby mi pomohli identifikovati popisovaný druh hnojníku, hlavně za pomocí cizí literatury, jíž nemám po ruce. V tom případě byl by zjištěn druh u nás dosud neuvedený a snad i vzácnější, neboť od r. 1933, kdy za uvedených okolností vyrostl, marně po něm pátrám.

Část pěstitelská, zdravotní a lékařská.

Dr. F. Smotlacha:

Jak pěstovati hřiby.

Otázka pěstování hřibů objevila se u nás v poslední době opět na programu. K tomu daly podnět některé naše denní listy, kde čilé redakce rozvířily otázku hub dokonale. Nejen sběr hub, jich upotřebení, nové kuchyňské recepty, nejen otravy houbami a jak se jich varovati, ale i pěstění hub je zájmem dneška (1941). Celá Praha z návodu zmíněných redakcí, vrhla se na pěstování žampionů. Pěstování žampionů jest dnes velmi žádoucí i velmi zajímavé. Poradna ČMS od listopadu 1940 do března 1941 byla telefonicky, osobně i písemně téměř každodenně dotazována na nejlepší způsob, jak pěstovati houby a to žampiony, přímo v domácnosti. Škoda, že mám knížku o pěstování hub dávno in scriptis, nemaje času, abych ji vypravil do tisku. Ta by byla jistě středem pozornosti. V poslední době však nastala poněkud změna v zájmu o pěstování hub. Na místo o žampiony zajímají se totiž přemnozí o hřiby. Byl jsem dokonce několikráte zastaven i na ulici od svých přátel s dotazem, jak nejlépe pěstovati hřiby. Byli to ovšem přátelé, nehoubaři, neboť členové ČMS a čtenáři ČČH vědí, že pěstování hub hřibovitých není tak snadné a jednoduché. Ti byli již dávno o tom poučeni. Což pěstování žampionů obecného, který je jednou houbou hniložijnou, jindy příživnou, to lze na dobře připravené půdě snadno provésti a to jak venku v zahradách, tak domácnosti, za oknem, ve spíži, ve sklepích, v malém i velkém. Při pečlivé práci, opatrnosti a vytrvalosti se pěstování žampionů musí zdařit. Bohužel jen málo kdy se dosud zdařilo a to právě vinou nedostatku potřebné vytrvalosti. Avšak u hřibů, a to zejména u hřibu obecného i druhů příbuzných, to tak snadno nejde. Příčinu, proč to není možno, jsem objevil již kolem 1900 a první v literatuře vůbec a napsal do své práce. „České houby hřibovité" již v roce 1910.

Houby hřibovité jsou vesměs a s nimi i hřib obecný, houbami spolužijnými, symbiotickými, žijíce symbioticky se stromy. Každý hřib má totiž svůj strom nebo své stromy. Kozák habrový roste pod habrem, březový pod břízou, některé druhy klouzků pod borovicí, jiné pod modřínem atd. Některé houby nerostou jen pod jedním druhem stromu, rostou na př. pod několika druhy stromů, na př. pod borovicí a smrkem, topolem a osikou, dubem, habrem, bukem, či pod stromy listnatými nebo jehlična-

Obr. 36. *Křemenáč přitvrdlý (Boletus duriusculus Kalch.),* roste vzácně na jílovitých půdách našich lesů pod osikami. Klobouk je hnědý nebo hnědočervený, dužina na průřezu červená, barvu měnící, noha dlouhá. Vzácná jedlá houba jen v některých krajích Čech a Moravy, vždycky na osiku vázána. Foto: Prof. Němec. Archiv ČČH.

tými. Konečně je mnoho hub (na př. muchomůrka červená), které rostou pod jakýmikoliv stromy lesními jehličnatými i listnatými.

Bez svého stromu nebo bez svých stromů hřib, slizák, mléčník, plžatka atd. nemohou růsti. To platí také o našem hřibu obecném (B. bulbosus Sch.), který je vázán nejčastěji na smrk, proto se nazývá „smrkový", nebo na dub, nebo na oba stromy dohromady. (Proto roste nejvíce ve smrčinách, duby promíšených.) Již jako středoškolský student přišel jsem při praktickém sběru hub na tento zákon, pátraje, kde nejvíce jedlé houby a hlavně hřiby rostou. Příroda byla tehdy mou radostí a polem mé působnosti. Byl jsem vášnivý houbař praktický a tu jsem

Obr. 37. *Clavaria abietina Pers., kuřátka jedlová či smrková,* rostou hojně v létě a na podzim v našich smrčinách. Nejedlá. Foto: Prof. Němec. Archiv ČČH.

hledal pravidla, podle kterých je možno nejvíce hub nasbírat. Již tehdy jsem přišel na to, že houby mají své stromy, že se na ně váží a vědeckým vysvětlením zjistil jsem po svém vstupu na vysoké školy pražské 1905, že tu může jíti jedině o symbiosu, která byla tehdy známá všeobecně jen u nižších hub, ale nikoliv u hub vyšších. Tehdy jsem zjistil symbiosu sám poprvé pro většinu velkých hub, tehdy (r. 1910) jsem vyslovil již také na svých přednáškách a na svých kursech o houbách praktické pravidlo, že totiž „každý les má své houby". Toto pravidlo jest však jistě také zákonem vědeckým.

Zároveň již tehdy jsem přišel na to, že houby hřibovité a ovšem i jiné houby vyšší (na př. ryzce, holubinky atd.) nelze v přírodě pěstovat jinak než pod příslušnými stromy. Zjistil jsem, že pěstování hub vyšších jest velmi obtížné, jestliže jsou symbionty! V době před světovou válkou byly z této celé otázky, dnes pro vědce-houbaře, jasné a všeobecné, známy jen nepatrné úryvky, které nepostačily k rozřešení celé otázky. Tak je známo, že lanýž francouzský roste v jižní Francii pod duby. Roku 1912 oznámil u nás prof. Macků, že pěstuje lanýže pod duby. Zpráva prošla novinami, a byla několikráte vydána tiskem, ale na konečný výsledek čekáme dodnes. Ani když prof.

Macků přivezl z Francie odrůdu tamnějšího dubu, pod kterým lanýž roste, se pěstování u nás nezdařilo. Pro mne to bylo již tehdy samozřejmé, že lanýže nelze u nás lehce pěstovati. Vždyť o to se pokoušeli již před tím někteří velkostatkáři, ale rovněž s nezdarem. Řešení otázky mi právě podal můj objevený zákon symbiosy vyšších hub s lesními stromy. Ano, každý les a každý lesní strom má své houby. Ale nemá jen jednu! Má jich více, ba často mnoho druhů. A také náš český dub nemá jen francouzský lanýž, když mu jej nasadíme, nýbrž má staré naše houby, rostoucí v našich lesích pod dubem od pradávna. A ty se pana lanýže zeptaly, jestli má povolení k pobytu a práci pod dubem. A jak je vidět, povolení od pana prof. Macků nepostačilo! Zdejší houby pod dubem v symbiose žijící, mají náš dub obsazený tak důkladně, že francouzské lanýže se pod ním pěstovat nemohou, zvláště když dubový les, kde chceme lanýže pěstovat, souvisí s ostatním lesem. Snad kdyby se lanýžová kultura zařídila daleko od dosavadního dubového lesa a pod doubky ještě bez hub, snad by se to pak podařilo. Ovšem počítejme s tím, že miliardy výtrusů našich hub zaletí záhy i do nové lesní kultury a také se usadí. Tak bylo také znemožněno u nás pěstování lanýže pod duby z Francie přinesenými.

Ovšem naše druhy hub, náš hřib obecný, naše ryzce, na př. naše kozáky, křemenáče a klouzky, lze pěstovat v kulturách příslušných lesních stromů. Tak se mi podařilo na mé zahradě na Hradecku, která mi slouží k pěstování ovocných stromů, biologické stravy (hlavně zeleniny) a také hub, vypěstovat pod dubem hřiby obecné, pod břízami kozáky a křemenáče, pod habrem známé kozáky habrové atd. Nyní si tam chci vypěstovat pod borovicemi a modříny (zasázel jsem je nedávno), příslušné klouzky. Vidíme, že přece jen lze hřiby pěstovat.

V „Časopise českých houbařů" ve dvaceti jeho ročnících je uvedeno mnoho příkladů, jak se hřiby dají pěstovat, jdouce za svými stromy. Jde tu většinou o pěstování přirozené, biologické, samo od sebe, nikoliv z vědomých podnětů a práce člověka. Avšak i o tomto způsobu pěstování hub, t. j. o pěstování čistě nebo převážně umělém bylo v ČČH několikrát psáno a mám, jak jsem naznačil, již dávno napsanou práci.

Dr. Fr. Smotlacha:

Jak využíti zákona o částečné samostatnosti a osobitosti (individualitě) jednotlivých částí jevnosnubných rostlin ku pěstování ovocných stromů.

Zabývám se od mládí pěstováním ovocných stromů a to hlavně také z důvodů praktických, t. j. za účelem zí-

skání co největšího množství dobrého ovoce. Když jsem r. 1905 přišel na studium na vysoké školy do Prahy a poznal zde na botanických přednáškách zákon, u nás původně prof. Čelakovským hlásaný, že strom (zelená rostlina) jest vlastně kolonií jedinců, t. j. listů (a k nim připojených částí kmene, pupenů, květů, větévek atd. Byl jsem tímto zákonem velice zaujat a počal jsem sledovati jeho důsledky i na našem starém, stále obnovovaném sadě a činím tak dodnes.

Výsledkem mých pozorování a pokusů — za dobu přes 35 let — jest řada poznatků, kterých mohu dnes upotřebiti, při zdokonalování ovocných stromů, při jejich pěstění, zušlechťování atd. a jichž mohou i naši pěstitelé stromů použíti. Uvedu zde některé z výsledků svých výzkumů a pokusů.

1. Na ovocném (a ovšem také jiném) stromě nenalezneme nikdy dva listy zcela stejné tvarem, velikostí, barvou, obsahem chlorofylu atd. Tím více jsou od sebe odlišné celé pupeny, výhonky, větévky, květy, plody atd. Tato odlišnost platí i pro kořeny. Pozorujeme prostě na jednotlivých částech stromů, keřů a zelených rostlin vůbec, že jsou sice si všeobecně více méně podobné a podobného vzhledu, ale v podrobnostech naprosto od sebe odlišné, což právě spočívá v tom, že listy a části rostlin k listům patřící jsou individua, t. j. osobití jednotlivci, kteří ovšem jsou zde jen složkou jednotlivce souborného, vyššího, z těchto individuálních částí pozůstávajícího. Z toho jest patrno, že naše zelené rostliny, stromy, keře, jsou vlastně koloniemi osobitých jedinců, a v tomto smyslu vlastně i jednotkami složenými, a vývojově vyššími.

2. Odlišnost jednotlivých listů a ostatních částí našich stromů, keřů a zelených rostlin vůbec, a zejména ovšem také i stromů ovocných, kterými se dnes hlavně zabýváme, není jen tvarová, barevná a podobně, nýbrž je tu i samozřejmě různé stáří, listů, větévek, květů, plodů atd. Můžeme pozorovati, že na př. na jaře nerozkvétají nejen všechny stromy stejně, ve stejnou dobu, nýbrž i větévky a výhonky na tomtéž stromě, jakož i jednotlivé květy na téže větévce. Avšak stejně rozvíjejí se poněkud časově odlišně pupeny a listy, v různé době dozrává ovoce, nejen na různých stromech, ale i různých větévkách téhož stromu, a pak ovšem konečně i na téže větévce. Kdo dobře sleduje naše ovocné stromy, zjistí, mezi nimi — a to jest již stará zkušenost, že existují stromy téhož druhu s ovocem ranným nebo zase pozdějším. To týká se ovšem i keřů a podobně i bylin, na př. jahod. Odtud také pocházejí na př. v srpnu, září i říjnu opozděně nebo zase urychleně kvetoucí větévky na různých našich stro-

mech a keřích, jak o nich čítáme v novinách. Dosti často můžeme pozorovati, že některé stromy kvetou a přinášejí dokonce ovoce i podruhé v jednom roce.

3. To, co platí pro větve a jiné části různých stromů, platí i pro odkopky z ovocných stromů, zvláště ze stromů původních, t. j. neštěpovaných a neočkovaných. Ačkoliv se dosud předpokládalo, zejména při pěstování ovocného stromoví, že odkopky jsou vlastně vždycky v základě stejné, a že jimi není možno druh resp. odrůdu měniti, přesvědčil jsem se z mnoha dokladů od svého mládí do dneška, že je tomu tak jen částečně. Dá se sice zachovati druh a odrůda odkopkem, avšak velmi často i odkopky jsou od sebe a od původního stromu a keře odlišné. To pochází z toho, že jsou zase samostatnými jedinci, resp. novými samostatnými koloniemi listovými, které se vždy aspoň částečně od sebe odlišují. Proto můžeme všeobecně říci, že žádný odkopek od téhož stromu není docela stejný s druhým. Odlišuje se, jak jsem zjistil, nejen tvarem, vzrůstem, ale i svými plody rannějšími nebo pozdějšími, většími nebo menšími. Odkopkem se druh vegetativně sice zachová, a to bezpečněji nežli semenem nebo štěpováním (očkováním), avšak přece jen je tu vždy jistá odlišnost, přece jen je zde možnost změny a to právě působením zevním.

4. To, co platí o odkopcích, platí také o vrubech a očkách. Roubováním a očkováním udržují se sice ovocné odrůdy bezpečně, avšak opět jsem zjistil, že každý vlastně nový štěp je poněkud odlišný od původního stromu, ze kterého byl vzat vrub, při čemž má vliv jak vzájemná odlišnost pláňat resp. podložek, jichž bylo ke štěpování (očkování) použito, tak i různost vrubů z různých větévek téhož stromu a přirozeně i různých oček.

Praktické využití odlišností jednotlivých součástek našich stromů, keřů, a zelených rostlin.

1. Na své zahradě mám vypěstováno mnoho stromů s ovocem rannějším nebo pozdějším, jak se mi hodilo. Je to především u švestek obecných, kde se mi průběhem dob podařilo vyhledati odkopky s ovocem rannějším a sladším nežli měly původní stromy. Zde se dá působiti samozřejmě i umístěním stromu na slunci, lepším způsobem hnojení, nebo různou půdou vůbec. Také vlhkost půdy nebo zalévání se tu uplatňuje. Tak jsem vypěstoval z odkopků týchž stromů odlišné odrůdy, pokud se týče ovoce nejenom u švestek obecných, nýbrž i u višní obecných, velkých (amorelí), u špendlíků katalánských, babšat atd. Možno říci, že jen velmi málo stromů téhož druhu

na mé zahradě má stejné ovoce a ve stejnou dobu. Jsou to jednak stromy z odkopků, jednak ze semen, jednak štěpované. A všechny jsou od sebe navzájem odlišené.

2. Podařilo se mi využíti výše uvedených zákonů v tom směru, že jsem působil různým způsobem chemickým, mechanickým, hnojením atd. a vypěstoval stromy s ovocem rannějším event. pozdějším, s ovocem větším, chutnějším a pod. Tak se mi podařilo na př. zpozditi na hrušce na Hradecku oblíbené — břečnatce čili žitavce — zrání ovoce o více než celý měsíc. Kdežto obyčejné břečnatky zrají během 14 dnů na konci srpna a začátku září, zraje tato moje břečnatka až začátkem října. Vypěstoval jsem prostě na kmeni břečnatky několik větví z opožděných pupenů, které rodí ovoce o více než celý měsíc později dozrávající a převedl jsem tuto vlastnost štěpováním na jiné stromy. To se mi podařilo také jinde. Mám na zahradě obecnou velmi ranní švestku, která vlivem polohy a hnojení má větve, na nichž ovoce zraje, a to i na větvích od slunce odvrácených v různou dobu. Oštěpujeme-li větévky ranní, můžeme docíliti odrůd až o 14 dní rannější. Podobně jsem získal na př. i u obyčejné višně větev o 14 dní opožděnou.

3. Také jsem na základě uvedeného zákona získal prostředek, jakým způsobem můžeme při větším počtu stromů míti každoročně ovoce na zahradě. Je totiž obecně známo, že ovocné sady jeden, někdy i dva roky za sebou plodí a dávají hojně ovoce, načež rok příští nenesou ovoce téměř žádného. Je zajímavo, že v takovémto roce některé stromy ani vůbec nekvetou, nebo kvetou-li, kvetou na plano.

Přišel jsem na prostředek, jak způsobiti, aby všecky stromy na zahradě neodpočívaly najednou, a to zcela náhodou, při níž se projevil i náš uvedený zákon, odlišností jednotlivých částí rostliny event. i stromu. Měl jsem na své zahradě asi před 20 roky jedenkráte velikou úrodu na všech pozdních jabloních. Na jednom stromě (české šípkové), jež zraje a češe se koncem září, byla veliká úroda, a jablka zde, poněvadž strom rostl na slunci a na dobré půdě, byla krásně vzrostlá a vybarvená. Začátkem září je v noci někdo otrhal. Vzal jich se stromu asi 1 q těch nejlepších z několika větví, jež očesal úplně. Avšak větší část, přes 1 q, jich tam zůstalo na větvích ostatních. Příštím rokem ukázal se zvláštní zjev. Zimní a zvláště šípkové jabloně vzhledem k předcházející bohaté úrodě nepřinesly ani jablíčko! Avšak hle! Na předčasně loni otrhané jabloni vyrostl právě asi 1 q jablek a to na místech, kde byly loni předčasně o měsíc otrhány. Na ostatních větvích téže jabloně jablek nebylo.

Zde se zřejmě ukázala nejenom výhoda šetření stromů tím, že je včas a po případě předčasně očešeme, nýbrž i to, že můžeme zde využíti samostatnosti jednotlivých částí stromů, neboť můžeme šetřiti strom i na jednotlivých jeho větvích.

Této zajímavé zkušenosti, která je — jak jsme uvedli, podložena vědecky a to velmi zajímavě i jasně zmíněným zákonem, již využívám k tomu, že si opatřuji ovoce i v letech obecné neúrody. Činím to tak, že u druhů ovocných stromů, jichž mám větší počet, v době velké úrody předčasně některé očešu, trhaje jejich plody ještě polozralé nebo sotva zralé, používaje jich k nakládání nebo k zásilkám poštou pro své přátele, po případě na marmelády. Příštím rokem pak, v době všeobecné neúrody, tyto stromy nebo aspoň některé jejich větve, pokud byly předčasně očesány, jsouce aspoň trochu odpočaty, rodí aspoň částečně ovoce, a tak přispívají k tomu, že na mé zahradě i v době obecné neúrody se aspoň tolik urodí, že mi to stačí v letě pro moji rodinu a přátele.

Této zkušenosti může použíti samozřejmě každý, kdo chce. Každá zahrada může býti tímto způsobem tak využita, že jedny stromy rodí jeden rok a jiné rok příští, aniž by bylo roku bez ovoce. Ovšem proti pozdním mrazům, nebo proti mimořádnému celoročnímu suchu tato metoda nemůže pomoci. Po takovýchto letech, jež bývají úplně bez ovoce, nastávají zase leta hromadné úrody, kdy právě můžeme uvedeného objevu využíti.

Naznačil jsem v druhé části své práce, jak by bylo možno zákona o individualitě jednotlivých částí rostlinné kolonie, čili v našem zeleném stromu (keři), zvláště ovocném, dalo by se využíti prakticky, a naznačil při tom, že těchto zákonů dosud využito nebylo.

Upozorňuji, že se zde naskýtají pomocným ústavům, zemědělským školám i školkovým a sadovým podnikům veliké možnosti, neboť použitím vhodných prostředků chemických, mechanických, různého způsobu řezu, a hnojením, daly by se jistě vypěstovati odrůdy stromů a keřů s ovocem zlepšené jakosti, tvaru, barvy, chuti, velikosti, doby zrání atd.

Dr. Fr. Smotlacha:

Čmelák, hlasatel jara.

Prožil jsem své mládí na venkově, na zahradě, na poli, louce a v lese. Zima, ta měla sice pro nás mládež svoje radosti, avšak přes to jsme se těšili nejvíce na jaro,

na slunce, a na květy. Již první slunné dny v březnu působily nám velkou radost. Měl jsem již v mládí veliký zájem o přírodu a její život, a tak jsem na jaře sledoval nejen první květy, motýly, nýbrž i první hmyz ostatní.

Především mne zaujal čmelák, který záhy na jaře poutal moji pozornost. Před 50 lety bylo u nás mnohem víc čmeláků a čmelačích matek (samiček), nežli nyní. Děti tenkráte chytaly čmeláky ponejvíce proto, aby získaly kapku medu, kterou má každý čmelák v břiše. „Kluci" je chytili někde na angreštovém nebo hluchavkovém květu, utrhli jim zadeček a v zadečku si našli žaludek, plný nasbíraného medu, který pak vyssáli. Již velmi záhy jsem vypátral, že tyto první zvěsti jara, velké čmeláčí matky, jak si vzpomínám, zdály se mi třikrát větší nežli dnes, nesbírají jenom med po květech, nýbrž, že létají ve volné chvíli po zahradách, lukách, mezích atd., hledajíce vhodné místo pro svůj nový roj, který chtějí založiti, pro svou novou rodinu a pro své nové mladé pokolení.

Je to velká škoda, jak jsem již mnohokráte připoměl, že nám čmeláci vymírají. Dnes hledá na jaře jen malý počet čmelačích matek místa pro nová hnízda! Avšak i dnes můžeme je ještě pozorovati, jak hledají podle druhu místo pro své hnízdo buď v děrách, v kompostech, nebo v suché trávě a mechu. Od konce dubna a do konce května a někdy po dlouhé zimě i později, můžeme létající a hledající čmeláčí matky snadno nalézti na kraji zahrad, na lukách, stráních, mezích, pasekách a pod., všude prostě, kde by jejich hnízdo mohlo být umístěno. Tenkráte, kdy jich na jaře létalo na uvedených místech mnohokráte tolik, jako dnes, mohli jsme si snadněji všimnout, jak postupně od března do konce května se objevují různé druhy tohoto hmyzu. Obzvláště za krásných slunných dnů bylo ho tehdy všude plno. Pozorný posluchač mohl dokonce poznati, že různé druhy čmeláků mají různý bzukot.

Nejhojnější a také nejzajímavější je čmelák zemní, velký a silný, černý s bílým zadečkem. Jeho záda jsou bíle a rezavě pruhována. Žije vždy v zemi a vyskytuje se u nás ve dvou odrůdách, z nichž jedna je světlejší a zcela mírná, kdežto druhá, tmavší, při podráždění v hnízdě mnohdy i útočí (na obranu).

Druhým dnešním jarním čmelákem je rovněž veliký čmelák skalní, který žije rovněž v zemi, v písčitých a kamenitých půdách; je také černý, ale jeho zadeček je červený. Oba tyto druhy jsou nápadné svým silným bzučivým hlasem. Jinak, mnohem vyšším tónem, se ozývá značně drobnější čmelák „včelák", který je na zádech šedivý a na zadečku rezavý. Podobá se včelám svou

velkou pílí, s jakou hledá med a dále též v tom, že si staví hnízda na nejrůznějších místech, tedy také ve stromech, ve střechách, v kompostech, v mezích, v mechu a pod. Přístup do těchto hnízd je podobně upraven jako u včelích úlů. Když jsem si v mládí hrál se čmeláky a usazoval je na naší zahradě, přenášel jsem tento druh na zahradu s celým hnízdem nejsnáze. Usazoval na zahradě nejsnáze a nejlépe se zde vyvíjel. I parthenogenesi jsem u něho pozoroval. Přiznávám se, že jsem se dokonce domníval, že by tento druh bylo možno pěstovat, podobně jako včely.

Blízko hájů a lesů, jakož i na pasekách objevuje se v dubnu a v květnu čmelák rezavý čili ryzák, také zvaný čmelák lesní, u něhož jsem pozoroval rovněž dvě formy a to bojovnější a méně bojovnou, která se liší poněkud také barvou matek a dělnic. Dnes se mi zdá, že u nás zůstalo jen jedno plemeno, které je poměrně hojné, zvláště za suchých let. Naleznu každoročně o prázdninách v červenci a v srpnu v lesích, kam chodím na houby, několik jeho hnízd. Loni jsem za vycházky pražských zájemců o houby do Chlumce n. C., kterou jsem na konci srpna tam vedl, nalezl tři hnízda.

Další druhy čmeláků, ještě dnes se u nás objevující, kdysi velmi hojné, jsou čmelák černý-čerňák a čmelák šedý-šedák, jež hnízdí od května do srpna na mezích, výslunných lukách, stráních, pasekách a pod. Kdysi byli velmi hojní. Dále čmelák zápašný čili medák, který je značně odlišný od všech ostatních druhů, zejména však zvláštním medovým zápachem. Již jeho matka je snad největší ze všech samiček čmelačích, černá s rezavým zadečkem, podobná čmeláku skalnímu. V podrobnostech je mezi oběma druhy mnoho odlišných znaků. Je to tvar těla, barva konce zadečku, která je u medáka spíše rezavá než červená. Dále je to způsob stavby hnízda. Čmelák-medák hnízdí totiž na stráních a na pasekách. Za mého mládí bylo hnízd tohoto druhu v širém okolí Hradce Králové na sta. Nasbíral jsem jich sám během jara každoročně 10—30. A tak bylo i jinde. Dnes je u nás řídký. Na místech, kde jsem kdysi jej sbíral, se snad již ani nevyskytuje. Asi 8 km od Hradce Králové ve Vysoké u Opatovic našel jsem jich v roce 1932 na kraji lesa celé velké hnízdo. Občas vidím jeho dělnice na květech. Čmelák-medák se odlišuje velmi značně od všech ostatních druhů čmeláků, které jsem již vyjmenoval. Má totiž zvláštní stavbu hnízda a zvláštní způsob vývoje voštiny, což souvisí s odlišným kladením vajíček. Tento druh používá také největší měrou svého tmavého vosku, aby z něho tvořil nad celou voštinou klenbu, což

jiné druhy rovněž činí, ale měrou daleko menší. Zvláštní je také vůně tohoto čmeláka, celého jeho hnízda i zásob jeho medu, které bývají velmi značné a řekněme, jak jsem se sám často přesvědčil, také chutné.

Čmelák-medák je tedy druh u nás nyní kolem velkých měst již velmi vzácný, avšak přes to se domnívám, že bych jej ještě v okolí Hradce Králové a snad i Velké Prahy nalezl, stejně jako i ostatní druhy čmeláků dříve uvedené.

Avšak mnoho druhů jsem v posledních letech nikde v Čechách ani na Moravě již nenašel. Snad již vyhynuly, snad by se ještě daly zachrániti.

Škoda je čmeláka májového, který za mého mládí byl velice hojný v okolí Hradce Králové a také v okolí Prahy, jak jsem při svém příchodu na vysoké školy do Prahy zjistil. Obvyklým jeho sídlem byly travnaté příkopy u silnic, ovšem také meze, louky a pod. Každoročně ve svém mládí jsem nalezl 10—30 jeho hnízd v okolí mého rodiště. Barvou se podobal čmeláku skalnímu a i čmeláku-medáku. Byl totiž celý černý, jen zadeček byl světle rezavý. Také tělíčko měl trochu menší než uvedené dva. Mezi jeho dělnicemi byly některé menší a jiné větší podle toho, jak byly larvy vykrmeny.

Roku 1918—20 jsem jeho hnízdo v okolí Hradce Kr. ani kolem Prahy vůbec nenalezl. Nalezl jsem však jeho hnízda u Benecka v Krkonoších. Nad jetelem viděl jsem jej u Hradce Kr. létati ještě roku 1928. Zdá se však, že od té doby aspoň ve většině Čech a Moravy již vyhynul. Byl to jeden z nejmírnějších druhů čmeláků, který žil ve hnízdech, postavených z mechu, případně ze suché trávy, na místech velmi přístupných a proto snadno podlehl člověku a zvláště mládeži v okolí měst.

Ke čmelákům u nás vyhynulým patří i čmelák-žluťák, který již za mého mládí byl vzácný. Byl to čmelák dlouhého těla podobně pruhovaného, jako u světlé formy čmeláka zemního, ale částečně s citronově žlutým zabarvením.

Nalezl jsem jeho hnízdo jen dvakráte v žitě nebo pšenici. Bylo velmi prosté. Jeho med, stejně jako celý čmelák a celé hnízdo voněl zvláštním způsobem a také chuť a podstata medu byla plně odlišná ode všech ostatních druhů, počítaje v tom i čmeláka-medáka. Je zajímavo, že jsem se s tímto čmelákem setkal r. 1921 i na žitném políčku u Benecka v Krkonoších. Ovšem tehdy jsem bezpečně nezjistil totožnost čmeláka-žluťáka z okolí Hradce Králové a z Krkonoš, rozhodně si však oba byli velice podobni.

V době mého mládí vyskytl se v okolí Hradce také dosti hojně čmelák pruhovaný, se kterým jsem se od té doby již nikdy více u nás nesetkal, sídlil v zemi na mezích a úhorech. Jeho matky i dělnice byly tmavě, bíle nebo žlutě pruhované, na zadečku rezavé, tvar těla byl štíhlý. Jeho zásoby medu bývaly značné.

Celkem jsem uvedl 11 druhů čmeláků, kteří žili za mého mládí na Královéhradecku a kolem Prahy. V Čechách a na Moravě bylo jich tehdy 18 druhů. Život všech byl podobný.

Na jaře založí si matka, která přezimovala, svoje hnízdo, k němuž si místo vyhledá v době od začátku dubna do konce května. Zde se vylíhnou dělnice, které jako u včely pilně obletují květy, nosíce pel a med do hnízda a pilně ošetřujíce vajíčka, která nakladla matka a zejména z vajíček vylíhlé larvy. Ty se pak zakuklí a z kukel líhnou se zprvu další dělnice, později trubci a mladé matky. U každého druhu čmeláků jest něco odlišného v tomto životě. Tak jako nalézáme mnoho pěkného a zajímavého v životě včel, tak je to i v životě čmeláků, při čemž každý druh čmeláčí má často něco zcela odlišného a zvlášť zase zajímavého. Koncem července nastává vrchol v životě čmeláků. Také ten je u každého druhu trochu jiný. V srpnu začíná již podle druhů jejich život končiti. Jen málo rojů či hnízd se dožije září a to jsou již obyčejně značně poškozena a odumírající. Původní stará matka pravidelně již v hnízdě zahynula, někdy však i hnízdo přetrvává a hyne někde na bodláku. Obyčejně zbývá tu jen několik starých dělnic, které jsou ještě činny.

V hnízdě v té době nalezneme mladé matky, opatrně se schovávající před vetřelcem a rychle vyletující trubce. To jsou zástupci příští generace čmeláků. Jim věnoval roj poslední svůj med a největší péči. Ze zásob, rojem na začátku léta nasbíraných, vyživily se v srpnu larvy trubců a budoucích matek — zahledatelek hnízd — ba zbylo jim často ještě do začátku, nežli si dovedou sami nasbírat. Za krásných slunných dnů v srpnu vyletují nové mladé matky a za nimi trubci nejčastěji z cizích sousedních hnízd na zásnubní výlety, po nichž se matky vracejí do hnízd, nebo do jejich blízkosti a zalézají do země. Trubci uchylují se na bodláky u cest a mezí, aby zde vyčkali v září konce svého života, který přichází s podzimními dešti a chladny. Kdysi za mého mládí byly naše cesty, meze, pastviny plné vytrvalých bodláků, na jejichž květech bylo tisíce čmeláků. Když jsme začínali 15. září docházeti do škol, našli jsme na bodláčích trubce čmeláků, ze všech výše uvedených druhů, a mezi nimi i staré dělnice. Výjimečně jsem tam nalezl jednou nebo dvakrát starou matku.

Upozornil jsem již ve „Vesmíru“ a ve „Věstníku pěstitelských odborů ČMS“ v ČČH, že by měl býti čmelák chráněn. Je zapotřebí to zde znovu zdůrazniti, neboť se zdá, že tím, že ubylo čmeláků, ubylo u nás i mnoho rostlin na opylení čmelákem odkázaných. Především to jsou různé druhy jetele a zvláště jetel červený, kterému se sice u nás také dobře daří, avšak pěstovaný na semeno, nedává naprosto takový výnos jako dříve, kdy se o jeho opylení starali čmeláci, v takovém počtu se vyskytující. O tomto jeteli také víme, že v Australii nenesl semene, pokud tam nebyli převedeni z Evropy čmeláci.

Domnívám se, že i několik druhů složnokvětých, kde květy mají celkový ráz dlouhé trubky, ač se zdají většinou sebeopylující, bylo přece jen vyhynutím čmeláka u nás poškozeno. Jsem jist, že kdyby se čmelák objevil opět ve stejném množství, v jakém žil před světovou válkou, že by i tyto rostliny znovu se ukázaly.

Tak na př. v okolí Hradce Král. vyhynulo během doby několik druhů bodláků, zvláště vytrvalých nebo jsou nyní v okolí Hradce zvláštností. To jsou právě druhy bodláků, které byly zejména na podzim čmeláky přehojně navštěvovány a také snad opylovány. Zdá se, že jejich dnešní úbytek u nás souvisí s úbytkem čmeláků. Požádal jsem Českou botanickou společnost o výzkum v tomto smyslu. Jsem jist, že čmelák, kdyby se objevil opět ve stejném množství, v jakém žil u nás před 50 lety, že by zvýšil i úrodu našich sadů, našich polí s luštěninami, našich rostlin motýlokvětých atd.

Dalším důvodem k zachování čmeláka a k jeho ochraně jest jeho veliká a úspěšná činnost všech našich hospodářských rostlin, které opylení hmyzu potřebují. Sem patří nejen naše luštěniny, nýbrž i stromy a keře ovocné, naše zelenina pěstovaná na semeno, atd. Čmelák totiž, jsa silnější, vytrvalejší a otužilejší nežli včela, opyluje i při počasí chladném, deštivém, časně ráno i pozdě navečer, časně na jaře, kdy včely nelétají. Kdyby se počet čmeláků opět zvětšil, pozorovali bychom jistě hned zvětšení úrody u mnoha našich kulturních rostlin zvláště za studených a vlhkých let.

Dr. Fr. Smotlacha:

I sušené houby mohou otrávit.

V pondělí 17. března 1941 objevila se v denních listech zpráva nadepsaná: „I sušené houby mohou otrávit: Jen rychlá lékařská pomoc zachránila život.“ Zpráva zněla:

„Marie Andrýsková v Olomouci uvařila si k večeři sušené houby. Brzo dostala prudké bolesti a musela býti dopravena do nemocnice. Tam se podařilo ženu ještě v poslední chvíli zachrániti. Jak se zjistilo, byly houby jedovaté a ani sušení nezmírnilo působnost jedu."

V časopise „Českých houbařů" již několikráte jsem sdělil, že jedovaté houby sušením se nezbaví jedu, nýbrž naopak stávají se nebezpečnějšími, neboť je zde možné nahromadění jedovatých hub a tím i jedu v nich. Zde máme opět toho doklad.

Ačkoliv se sušením hub a studiem sušených hub zabývám již od roku 1905, přece jen teprve v posledních letech jsem přišel k závěru, že sušené houby ať v celku, ať v prášku, ať v kostkách, vždycky mohou škodit a otrávit člověka, jsou-li mezi nimi houby jedovaté. Zvláště v posledních šesti letech, kdy jsem dokončoval svoje studia o jedovatosti hub, jsem zjistil několik důležitých poznatků.

1. Že není pravda, jak jsem sám dříve myslel, že jed sušením částečně mizí a že pak jedovaté houby, jsou-li rozptýleny mezi velké množství neškodných hub, nemohou škodit.

2. Že jedovatost většiny jedovatých hub (není jich mnoho druhů), setrvává i po usušení, neboť jed se sušením neruší.

3. Že otravy sušenými houbami bývají velmi často nepozorovány, poněvadž bývají slabé, ale za to pak otravy silné, vznikající tím, že se jedovaté houby náhodou nahromadí, bývají velmi nebezpečné a často smrtelné.

4. Zjistil jsem sám vyšetřováním zpráv v novinách, že otravy jedovatými houbami jsou u nás dosti časté. Mimo to z vlastního vyšetřování mezi členy ČČH jsem zjistil, že někteří byli otráveni jedovatými houbami i pouhým požitím polévky ze sušených hub (na př. v hotelu).

5. Jelikož v některých krajinách je zvykem míchati do hřibů nožky mnohých muchomůrek, zjistil jsem, že všechny naše jedlé sušené houby by měly být odborně zkoumány. Zvláště různé směsi hub, jak se prodávají, mohou býti často velmi nebezpečné.

Dr. F. Smotlacha:

Houby doplňkem stravy člověka.

Moderní člověk pokročil v mnoha vědách, zejména technických, avšak i v poznání přírody a sebe samého. Přes to však daleko nedostihl ještě dokonalého poznání

svého života a jeho správných pravidel, čemuž svědčí naše nemocnice, chovající mnoho mladých lidí proto nemocných, že jejich dosavadní život pohybový, pohlavní, výživa, bydlení atd., byly vedeny nesprávně. Zejména výživa člověka potřebuje změn a doplňků, neboť dnes je většinou nesprávná.

Obr. 40. *Hřib podoubník či kozí pysk (Boletus subtomentosus* L.) Jedlá všeobecně hojná houba, zvlášť pod duby a v listnatých hájích vůbec, $^2/_3$ skut. vel. Dužnina žlutá, trubky a otvůrky rovněž žluté, za mládí beze změny. Za vlhkého počasí někdy trubky na chvíli modrají. Houba chutná, dá se jíst v malém množství i za syrova, jako „živá hmota" čili jako zelenina. Tak možno jísti i syrovinky, ryzce, hřiby, žampiony. Ovšem jen zcela v malém. Je to cenný doplněk stravy člověka. Orig. Kučera. Archiv ČČH.

Jednou z nedostatků stravy moderního člověka jest její jednotvárnost. Proti té třeba postupovat, chceme-li zdraví člověka zlepšit a jeho život prodloužit. Zde právě uplatňují se i houby, které ve svých jedlých druzích poskytují člověku mnoho nových látek, chutí a vůní, ze kterých člověk může míti pro svoje tělesné ústroje velký užitek, jen jich plně využíti. Mimo to poskytují houby člověku nová jídla, jež znamenají proměnu v jeho stravě a tím i milé a přirozené dráždění zažívacích žláz člověka.

I k tomuto cíli pracuje náš časopis. Proto také byla napsána a vydána moje práce „Houby v kuchyni". V ní mezi jiným upozorňuji na to, že jest možné a užitečné jíst houby nikoliv jen vařené, smažené, nakládané atd., nýbrž i za syrova, jako živou hmotu. Ovšem stačí jen malé kousky čerstvých hub míchat do hub připravených varem nebo smažením, či dávat tyto houby, spolu se syrovou zeleninou, do různých jídel, kam se to dobře hodí. Činím tak již od r. 1910 s úspěchem.

Upozornil jsem ve své práci „Houby v kuchyni" i na to, že Rusové odedávna nakládají různé druhy hub na podzim na způsob zelí, nechávají je vykysat a pak pojídají. I v tomto případě jde o živou hmotu, která oživuje náš žaludek, jestliže ji požíváme. A tento způsob přípravy hub — přímo z důvodů zdravotních — měl by být i u nás zaveden. Prosíme své čtenáře o zprávy o výsledku tohoto nakládání hub, jestliže je podniknou. A zkusit by je měl každý, kdo má k tomu na podzim možnost.

Část organisační, vzpomínková a hospodářská

Václav Vacek:

Za zesnulou Olgou Zvěřinovou.

Pozdě — ale přece! Pozdě vzpomíná náš časopis úmrtí své věrné a činné členky, která 23. listopadu 1937 opustila naše řady navždy. Omluvou pro to bude nám jedině ta okolnost, že v krátké době po jejím úmrtí zemřel také její p. manžel, takže nezůstalo v Praze nikoho, kdo by o zemřelé mohl podati potřebná osobní data. Laskavostí p. JUDr. Oktávce podařilo se pisateli této vzpomínky zachytiti stopu pozůstalých a tak tedy p o z d ě s i c e, a l e p ř e c e může náš časopis dodatečně uctíti světlou památku zesnulé.

Olga Zvěřinová, roz. Vávrová, narodila se 9. dubna 1876 v Praze na Letné, kde pak žila po celý svůj život. Vystudovavší první dívčí gymnasium „Minervy", přešla ke studiu klasické filologie, ač ji již tehdy zajímaly vědy přírodní. Studia však po 2 letech zanechala, provdavši se za Václava Zvěřinu, učitele, později řídícího na škole u sv. Jakuba v Praze I. a věnovala se péči o rodinu. Zájem o přírodu a všechno krásné a ušlechtilé byl u ní živelný a jemu věnovala každičkou volnou chvíli. Postupem doby měnil se pouze předmět její lásky k přírodě. Nejprve to byly květiny, pak motýli, brouci a konečně houby. Této poslední lásce zůstala pak věrna až do své smrti. Zájem o houby vzbudil u ní prof. Velenovský, s jehož rodinou se zesnulá stýkala a s jehož chotí byla spřátelena od dob svých studií na dívčím gymnasiu. Pilně sbírajíc houby po širém pražském okolí stala se tak jedním z nejpilnějších

Obr. 41. Obraz zvěčnělé spolupracovnice našeho listu pí Olgy Zvěřinové, která od začátku ČMS a kruhu houbařů, který k ČMS dal podnět, (tedy již od r. 1910—12) byla v naší mykologii činna. Nevynechala žádné přednášky, vycházky a tím méně výstavy. Všichni členové ČMS vzpomínají na ni s úctou.

spolupracovníků prof. Velenovského na jeho díle. „České houby" a celá řada hub, jím nově pojmenovaných, nese přídomek své objevitelky — „Olgae": Russula Olgae Vel., Lepiota Olgae Vel., Tricholoma Olgae Vel., Inocybe Olgae Vel. Byla pilnou účastnicí a spolupracovnicí všech podniků České mykologické společnosti a všichni návštěvníci našich pražských pondělních přednášek znali dobře její přívětivou tvář, dychtivě oživenou zájmem, bylo-li demonstrováno cos zvláště zajímavého. Ovládajíc dobře věc, účastnila se živě mykologických debat a na její úsudek bylo často apelováno v leckteré ze sporných otázek. Doménou její byly pražské parky, jmenovitě Stromovka, kam měla nejblíže. Během let zjistila netušené množství druhů hub tam se vyskytujících a svoje pozorování uveřejnila svého času v časopise „Mykologia" ve článcích: „Houby ve Stromovce" a „K výskytu hub na Letné". Zabývala se plánem vydati pojednání o houbách našich parků knižně, avšak finanční nákladnost takového plánu ji od toho

odradila — jistě na škodu české mykologie. Byla prvním mykologem, který si počal soustavně všímati hub našich sadů. Na podzimních výstavách Čes. mykologické společnosti uspořádala několikráte svoji vlastní exposici z hub, nasbíraných v pražských parcích a návštěvníci nad jejich počtem vždy žasli. Své zkušenosti sdělovala také veřejnosti četnými články v „Čas. čes. houbařů" a v „Mykologii". Velmi často a ráda účastnila se také vycházek ČMS a pro svou dobrou, milou a přívětivou povahu a pro svůj živý zájem o přírodu a vše krásné byla všemi účastníky ctěna a milována. Ač její vědomosti byly veliké, zůstávala vždy skromnou a v pozadí. To její oblibu jen zvyšovalo. Vše co konala, konala poctivě a dobře. Proto také brázda, kterou za sebou v mykologii zanechala, je poctivá a cenná. Nikdy jí nezapomeneme. Čest budiž její památce!

Poznámka redakce: Děkujeme autorovi za článek, kterým je uctěna naše vzácná spolupracovnice, a za fotografii zesnulé, kterou laskavě opatřil.

Dr. Fr. Smotlacha:

Paní Olga Zvěřinová.

Článek tento byl připraven již od úmrtí zesnulé naší spolupracovnice, ale nechtěli jsme jej vytisknouti bez fotografie, kterou nebylo možno opatřiti dříve.

Paní Olgu Zvěřinovou poznal jsem r. 1910—1912 na houbařských kursech, vycházkách a výstavách, které jsem tehdy konal v Praze. Od té doby patřila do Kruhu českých houbařů, který jsem kolem sebe soustředil již roku 1910 a z něhož r. 1919 vznikla Česká mykologická společnost, jenž dala základ i k Časopisu českých houbařů. Paní Olga Zvěřinová byla nejvěrnější její členkou a spolupracovníci. Od roku 1912 nescházela nikdy na žádné houbařské přednášce, kursu a výstavě v Praze. Na vycházkách byla vždy první a na přednáškách seděla vždy v prvé lavici. Při všech výstavách v Praze mi pomáhala. Byl to její nesmírný zájem o houby a láska k přírodě, které ji k tomu vedly. Všechny své volné chvíle trávila v přírodě sběrem a studiem hub. Ona také přispívala na každou výstavu a přednášku houbařskou čerstvě donesenými houbami a to vždy v pondělí z lesů z okolí pražského, v ostatní dny pak z pražských parků. Zejména dva pražské parky byly jejím hlavním cílem. Na prvém místě byla to Stromovka, kde nasbírala sama během posledních deset let na 500 druhů hub, čím potvrdila můj

výzkum, konaný zde ještě před světovou válkou. Dále byla to Hvězda, odkud donášela opravdové zvláštnosti. Také do Šárky docházela častěji na houby. Pan kolega Vacek upozornil již na její zvláštní exposici pražských hub ze Stromovky, které na moji žádost pořizovala každoročně na velkých výstavách ČMS v posledních pěti letech před svou smrtí.

Velikou zásluhu získala si paní Olga Zvěřinová propagací hub méně známých, avšak velmi chutných, jak mezi svými přáteli, tak i na vycházkách ČMS. Ona sama snažila se o to, aby houby dosud méně sbírané byly lépe ceněny, zkoušela jejich jedlost, chuť atd. V Časopisu českých houbařů přinesli od ní mnoho článků, z nichž většina směřovala právě k ocenění hub, zejména v kuchyni. Ve své práci „Houby v kuchyni" uvedl jsem řadu výborných receptů, které sama vynalezla. Všem našim čtenářům jsou známy její zajímavé články. Zájem o houby byl u paní Olgy Zvěřinové všeobecný. Zejména také houbám jarním a houbám na pražských trzích jevila zájem. Tak jsouc spolužačkou chotí prof. Velenovského a její přítelkyní, pracovala, pokud jí bylo možno i s prof. Velenovským, při jeho houbařských pracech, jsouc vždy v každém směru ušlechtilou a loyální pomocnicí. Velenovskému pomáhala hlavně za války a později.

Česká mykologická společnost a Časopis českých houbařů jsou jí stále vděčni za její velkou spolupráci a vzpomínají na ni stále s větší úctou. Zachovají jí také svou trvalou a vděčnou vzpomínku.

J. Svoboda:

Hubná sezona na Valašsku r. 1940.

Loni v létě i na podzim často a vydatně u nás pršelo a bylo tudíž v půdě nejen dostatek vláhy, ale nadbytek, takže vlhkost všeobecně vegetaci škodila, zejména také polním plodinám. Teplota však byla celkem nižší než jiná léta. Snad tato okolnost vedle možných jiných příčin rázu půdního a atmosferického byla hlavní příčinou, že houby loni vytvářely velmi málo plodnic a hubná žeň v tomto jindy bohatém kraji na houby byla minimální. Jak už několikráte bylo zde napsáno, mnoho lidí na Valašsku sbírá houby a sběrem hub hledí si přivydělati na chudé živobytí. Loni jim příroda nepřála a tak donášeny na trhy jen malé rance s houbami. Hřib obecný byl velmi vzácný. Menší kusy jeho prodávaly se po 1 K, větší po

2 K. Kozák stál 1 K. Málo se objevilo pravých modráků, křemenáčů a klouzků. Hřibovitým vůbec loni se nedařilo. Ryzec pravý, ač zde bývá jiná léta velmi obecný, také neměl podmínek pro vzrůst plodnic. Vládu v rukou měla liška obecná a méně oblíbená václavka. Letos poprvé viděl jsem tu sbírati zelenky a havelky. Bohužel i těch rostlo nepatrné množství.

Dr. P. Bohuslav:

Zatuchnutí naložených hub.

Hospodyňky se často diví, že houby, naložené v octě, mají z některé lahve nepříjemnou, zatuchlou, ba až louhovitou příchuť, ač byly nakládány ve všech lahvích stejným způsobem a ač hned při naložení byly chutné jako houby v jiných lahvích, kde mají chuť výbornou. Tato nevítaná změna chuti bývá nejčastěji připisována přimíšenému druhu houby, který se příliš k nakládání nehodí. Může to býti, ale nejčastěji jsou příčinou toho stopy omastku z nádob, ve kterých se ocet nebo houby před naložením vařily. Tuky se totiž časem rozkládají (žluknou) a i jejich nepatrné zbytky, ulpělé na stěnách hrnce z mastné vody na nádobí, dodávají pak houbám onu zatuchlou, jakoby plísňovou příchuť. Zejména na odprýskaných místech emailové nádoby se mnoho tuku i po umytí udrží.

Je tedy třeba vařit ocet i houby k nakládání v nádobě, ze které byly i všecky stopy tuku odstraněny. Nejlépe se dá toho dosáhnout tím, že nádobu pro vaření hub vymyjeme dobře horkým roztokem sody a pak opláchneme ve zcela čisté vodě (nikoli vodou od ostatního nádobí).

Stejně mohou ovšem býti stopy omastku i na stěnách konservačních sklenic, i když se nám zdají bez poskvrny. Omastek se nám do sklenic může dostati tehdy, umýváme-li je spolu s ostatním nádobím (opláchnutí i nejčistší vodou to nenapraví) anebo třeba, když je sice myjeme samotné, a v témže škopku či dřezu, v němž se jindy nádobí myje. Nejlépe je umýti sklenice ve zcela čistém větším hrnci, který jsme dříve sodou vypláchli.

Našim houbařským začátečníkům.

Byli jsme žádáni, abychom v ČČH pamatovali na začátečníky. Učinil jsem proto v tomto ročníku několik opatření, která jsou určena k tomu, aby začátečníci se mohli

naší práce v houbách účastniti a zejména časopisu dobře rozumět. Jsou to:

1. Vybíráme mezi obrázky, které volíme pro časopis, zejména obrázky hub, které pro naše začátečníky, ale zároveň i pro pokročilé jsou důležité, tak, aby se oběma vyhovělo. Totéž platí i o článcích.

2. Ke každému obrázku je většinou připojen podrobnější popis, takže je využit nejen pro články v časopise, nýbrž i pro čtenáře včetně začátečníků, kteří se již z těchto obrázků mohou houbám postupně učiti. Pokročilejší si zase znalost těchto hub při tom opakují.

3. Přinášíme v časopise některé články, určené přímo pro začátečníky, ačkoliv jsou psány zase tak, aby i pokročilí z nich měli užitek.

4. Postupně přineseme články určené pro začátečníky, ale prospívající i pokročilým, které usnadní určování hub u nás rostoucích, a to každému.

5. To, co se týká časopisu českých houbařů, platí i o všech jím vydaných publikacích. Všechny jsou psány ve svých základech vědecky, t. j. pro pokročilé, avšak zároveň i zcela přístupně pro všechny naše čtenáře, i když jsou v houbách pouhými začátečníky. Jen je třeba, aby se sami snažili všemu porozumět, čehož docílí pilnou četbou.

6. Kdo by ze čtenářů něčemu nerozuměl, má k disposici ochotnou poradnu ČČH, která pracuje od r. 1910 bezplatně a která písemně odpoví na všechny otázky jí položené, pokud se týče hub a zároveň určí houby, které jí dojdou. Některé z dotazů budou odpovězeny v Časopisu českých houbařů. Pražští čtenáři mohou poradnu navštíviti od 13—14 hodin. Vždy a budou vždy vítáni.

7. Letos budou v Praze i na venkově uspořádány kursy a výstavy houbařské, určené pro poučení našich houbařů začátečníků. Všichni venkovští čtenáři, zúčastněte se také práce v odbočkách ČČH. Zakládejte sami odbočky. Staňte se důvěrníky České mykologické společnosti.

Dr. F. Smotlacha:

Organisace odboček ČMS.

Česká mykologická společnost se snaží rozšířiti znalost hub u nás a jejich zvýšený sběr a požívání v duchu svého dávného hesla, aby miliony nehnily v našich lesích. I dnes zhnije totiž ještě každoročně v lesích veliké množství chutných a cenných hub, které spojeny s bramborami, zeleninou a jednoduchými součástkami našich běžných potravin, jako jsou kroupy, krupky, fazole atd. tvoří velmi hodnotné pokrmy.

Každý člen ČMS a odběratel časopisu ČČH jest od začátku organisace České mykologické společnosti vlastně zároveň jejím důvěrníkem a spolupracovníkem a většinou zároveň i předsedou nebo jednatelem odbočky, která sestává z jeho známých a přátel-houbařů. On je učí znát houby jedlé a jedovaté, on je poučuje, jak houby sbírat, k jídlu připravovat (zvláště se to týká nových druhů hub, dnes již k jídlu sbíraných a ČČH a ČMS k jídlu doporučovaných), on jim půjčuje svůj časopis, publikace ČMS atd. Činnost jeho v malém se podobá činnosti ČMS ve velkém. Jsou-li v místě odběratelé ČČH dva, pak si rozdělí tuto práci, konajíce ji buď společně, nebo odděleně podle času atd. Jsou-li tři, pak již vlastně tvoří společnost (podle latinského „Tres faciunt collegium") a jsou již vlastně základem skutečné větší odbočky ČMS. Takovéto odbočky mohou býti vlastně v každém větším místě v Čechách a na Moravě a také dnes již vlastně jsou. Obyčejně však odbočky ČMS čítají větší počet členů a větší počet odběratelů ČČH. Z toho je zřejmý úkol všech odběratelů a čtenářů ČČH. Šířiti znalost hub jedlých a ovšem i jedovatých (aby se zabránilo otravám) všude v Čechách a na Moravě. Všude, kde nejsou, založiti odbočky ČMS. Což, jak je zřejmo, je velmi snadné a jednoduché. ČMS nežádá na nikom peněz, ačkoliv jich ke své práci velmi potřebuje. Zde počítá s uvědomělejšími houbaři, kteří sami od sebe se za členy přihlašují. Nejdůležitější je zde šíření časopisu ČČH. Vždyť tento list je školou a učebnicí hub a zároveň organisační pomůckou. Za svých dvacet let vykonal již velikou práci. A v posledních letech — a dnes zvlášť je stále pasivní.

Prvním činem, kterým nyní na jaře mohou všichni dosavadní odběratelé a čtenáři přispět ČMS na prospěch její činnosti, jest ten, že pošlou na korespondenčním lístku nebo z větších středisk dopisem, adresář místních i okolních houbařů, přátel hub a přírody, a sdělí zároveň adresy těch, kteří by mohli také jinde práci pro znalost hub šířit a soustřeďovat. Někteří z našich čtenářů psali již redakci a ČMS sami od sebe. Vzdáváme jim tímto svoje díky! Kdo nám ještě nepsal?

Všichni čtenáři ČMS, kteří již nějakým způsobem pro odbočky ČMS pracují, přihlaste se rovněž kor. lístkem nebo dopisem! Kdo by chtěl podrobnější informaci, napiš rovněž!

I houbařští začátečníci mohou se zúčastniti práce v ČMS. Tato jejich práce přispěje k tomu, že se časem naučí znát dobře houby.

Všichni používejte také bezplatné houbařské poradny ČČH, kterou zařídil a vede autor tohoto článku již od roku 1910.

Různé zprávy o houbách.

Všichni odběratelé a čtenáři našeho listu, pracujte na šíření znalosti hub ve svém okolí, zakládejte, kde je to možno odbočky, všichni pošlete redakci adresář svých známých přátel hub a přírody vůbec, kteří by mohli s námi pracovati. Kdo dosud redakci nepsal? Dopisy (lístky) čekáme do týdne spolu se články a zprávami pro nové číslo. Sm.

Václavky. Pan Rud. Kovářík sděluje, že houbaři v jeho kraji (Město Žďár na Moravě) sbírají z václavek pouze kloboučky bez třeně; on sám je sbírá i s třeni, suší je a rozemílá na prášek. S touto úpravou je spokojen. K tomu podotýkám, že sbírám k jídlu většinu hub a rovněž i václavky, odedávna celé. Tím se mnoho ušetří a získá. Třeně václavek jsou dobré do polévek a hodí se zejména také k nakládání do soli. Sm.

Otrava hub lžičkou. Ředitel škol, Jos. Michal z Prahy, sděluje redakci ČČH svoji zkušenost s houbami. Otrávil se jednou muchomůrkou růžovou, jinak jedlou a neškodnou, když ji bral naloženou v octě stříbrnou lžičkou. Snad zde byla i nějaká sloučenina olova. Kyselina octová vytvořila zde sloučeniny, které způsobily u rodiny řed. Michala po požití masovky v octě, slabé příznaky otravy. Tak vznikají zdánlivé otravy houbami, které i v různých jiných způsobech se vyskytují. Sm.

Česká mykologická společnost zakládá adresář přátel hub a zájemců o houby pro Čechy a Moravu, proto žádá všechny spolupracovníky a čtenáře ČČH, aby ji poslali adresy svých přátel a známých, pokud se o houby zajímají. Těm, kdo tento adresář již zaslali, tímto děkujeme.

Nové odběratele ČČH. Náš spolupracovník p. Miloslav Langer, úředník z Prahy, sjednal ČČH 6 nových odběratelů. Děkujeme mu. Minulá léta získal nám nejvíce odběratelů p. vlád. rada Ing. Sak. Žádáme všechny čtenáře ČČH, aby následovali těchto příkladů. Jen tak bude možno ČČH dále udržet.

Smotlacha.

Všem čtenářům našeho časopisu. Pracuji již delší dobu na dílku, které má zhodnotiti houby u nás rostoucí. Do toho bych rád zahrnul všechny houby, které dnes se u nás skutečně již k jídlu sbírají. Zjistil jsem, že po této stránce každý kraj má houby poněkud odlišné a proto žádám všechny spolupracovníky a čtenáře ČČH, aby laska-

Obr. 42. *Chřapáč pružný (Helvella elastica Pers.)* jest dosti častá naše jarní a letní houba, rostoucí zejména v lesích listnatých. Jedlá. Archiv ČČH.

vě, pokud možno nejdříve, poslali do ČČH stručné sdělení: a) které druhy hub se v jejich kraji sbírají všeobecně, b) které se tam prodávají na trzích a c) které se tam sbírají k jídlu jen mimořádně, t. j. jen v některých místech nebo jen jednotlivci. Zprávy o tom uveřejníme postupně, jak budou docházeti, v ČČH, kde čtenáři mají o ně velký zájem. Při tom by bylo dobře připojiti ke všem houbám, které v tom nebo onom kraji se sbírají, i místní názvy hub, zvláště ty, které dosud nejsou v naší literatuře známy. Pošlete proto redakci seznam místních jmen našich hub. Konečně naše čtenáře zajímá, jaké houby komu z našich čtenářů rostou na jeho zahradě v Praze nebo na venkově, v městských sadech venkovských měst a p. I zprávy o tom všem pošlete do týdne po přečtení těchto řádek.

Zprávy redakci zaslané budou uveřejněny v ČČH.

Své nové čtenáře upozorňujeme na článek (str. 124): Našim houbařským začátečníkům a všechny čtenáře na sdělení o premii pro odběratele (na obálce). Přečtěte si pečlivě i celou obálku!

Knihovna Čes. mykologického sborníku.

(Práce Čes. mykologické společnosti v Praze.)

1. *Dr. F. Smotlacha:* Přehled hub. II. vydání. Obsahuje 1000 druhů, 135 vyobrazení, 160 stran. Cena K 24.—, vázaný na obyč. papíře K 30.—, vázaný na křid. papíře K 39.—.

2. *Dr. F. Smotlacha* (redakce): Sborník mykologický ku poctě šedesátých narozenin univ. prof. Dra Boh. Němce. Stran 64. Cena K 6.—, na křídě K 10.—.

3. *Dr. F. Smotlacha:* Otravy houbami a jak jim předejíti. — 1937 — Stran 48. Cena K 7.50 na obyč. papíře, na křídě K 10.—.

4. *Ing. A. Kubík:* Jak působí velké houby na půdu v lese. Stran 24. Cena K 4.50, na křídě K 6.—.

5. *Josef Mašek:* Život a mykologické dílo J. V. Krombholze. Stran 16. Cena K 4.50.

6. *Dr. F. Smotlacha:* Přednášky a stati ze života a významu hub. — 1937 — Stran 48. Cena K 7.50 na obyč. papíře, K 10.— na křídě.

7. *Smotlacha-Šimr:* Klíč evropských hvězdic (Geaster). — 1938 — Stran 24. Cena K 7.50 na obyč. papíře, na křídě K 10.— společně s čís. 8. Obě práce dohromady 48 stran.

8. *Dr. F. Smotlacha:* Vyšší houby a zelené rostliny (Jejich poměr). — 1938 — Stran 24. Cena K 7.50, na křid. papíře K 10.— společně s čís. 7. Obě práce dohromady 48 stran.

9. *Dr. F. Smotlacha:* Proč někdy vyšší houby vytvářejí najednou spousty plodnic, plodnice obrovské a pod. — 1938 — Stran 20. Cena K 7.50, na křídě K 10.— společně s číslem 10 a 11. Celkem 48 stran.

10. *Dr. F. Smotlacha:* Příspěvky ke studiu hub hřibovitých. — 1938 — Stran 14. Cena K 7.50, na křid. papíře K 10.— společně s čís. 9 a 11.

11. *Dr. F. Smotlacha:* Další práce ku poznání vyšších hub. — 1938 — Stran 16. Cena K 7.50, na křid. papíře K 10.— společně s čís. 9 a 10.

12. *Dr. F. Smotlacha:* Jedovaté houby. II. vydání opravené a rozšířené. II. serie, 1938. Stran 34. Cena K 3.—.

13. Dr. F. Smotlacha: Houby pražských parků a zahrad (v tisku).

14. Sak, Smotlacha, Sobotka: Poznejte lépe houby. Stran 32. K 3.—.

15. Dr. F. Smotlacha: Houby v kuchyni. Stran 32. K 4.50.

Kdo chceš znáti u nás rostoucí houby:

1. Staň se odběratelem ČČH („Časopisu českých houbařů" čili „Č. mykologického sborníku"), který vychází již ve XX. ročníku a vychází ve 4—5 sešitech o 2—3 arších s četnými velmi případnými obrázky. ČČH jest školou a učebnicí pro houbaře začátečníky i pokročilé, všichni téměř naši znalci hub děkují za svoje vědomosti velmi mnoho i ČČH. Předplatné roč. K 29.—, kdo platí předem nebo hned, platí se slevou K 25.—. Dopište na adresu: Dr. Fr. Smotlacha, Praha II., Černá ul. 9.
   Kdo zaplatí za ČČH později, platí za poštovné a manipulační K 1, celkem K 30.
2. Odebeř celou knihovnu Č. mykolog. sborníku (viz výše).
3. Staň se členem Čes. mykologické společnosti v Praze (pořádá houbařské kursy, přednášky, vycházky, výstavy atd.).
4. Posílej houby určovat do „bezplatné houbařské poradny" (vede od r. 1910 Dr. F. Smotlacha, Praha II., Černá ul. 9.)

Toto trojčíslo posíláme některým přátelům (školám) na ukázku.

Všechny čtenáře a odběratele ČČH a členy ČMS žádáme, aby vyrovnali event. svoje účty s vydavatelstvem ČČH přiloženou složenkou č. 23.112.

1. Za XX. roč. ČČH, jehož trojčíslo právě jste dostali, jestliže dosud není předplatné zaplaceno v obnosu K 29, k tomu poštovné za připomínky a manipulace, tedy K 30.

2. Případný dluh za předešlý roč.: K 29.— a za premie.

3. Členský příspěvek ČMS za rok 1939 (K 10.—), za 1940 (K 10.—) a 1941 (K 10.—). Kdo zaplatil již dříve, ten pošli jen za to, co dlužíš. Kdo můžeš poslati příspěvek větší, tomu ČMS bude zvlášť vděčna. Zápisné u nových členů činí K 5.—. Všichni získejte nové odběratele ČČH a nové členy ČMS.

4. Novým odběratelům ČČH posíláme přiloženou složenku k zaplacení předplatného, nebo i starších ročníků ČČH. Ty mohou najednou nebo po částech odebrati.

Prosíme, aby všichni odběratelé a čtenáři ČČH uspořili administraci ČČH a České mykologické společnosti připomínky a laskavě touto složenkou zaplatili.

Všichni přečtěte si dobře celou obálku.

Noví odběratelé jsou ti, kdož si nechali ukázkové číslo ČČH. Také toto trojčíslo posíláme některým přátelům nově.

Nové knížky, které připravujeme:

1. Přírodopisná čítanka ze zahrady, pole, louky a lesa bude vedle statí houbařských obsahovati i články o pěstování stromů, čmelácích a pod.
2. O námeli, jeho významu a pěstování.
3. Kam na houby (kde nejlepší a nejvíce rostou).
4. Kam z Prahy na houby.
5. Houby sadů, parků a zahrad.
6. Houby pražských parků.
7. Houby podle hodnoty.

Příští výstavy hub ČMS a ČČH v Praze budou se konati letos v květnu, červenci, srpnu, září a říjnu na Slovanském ostrově v Praze.

Spolupracovníci ČČH, pošlete svoje články a obrazy do týdne.

Redakce a administrace Praha II., Černá ul. Marathon. — Vychází ročně v deseti číslech. Předplatné 29 K, subskr. 25 K. — Upomínky 50 hal., 1 K. — K redakci jest připojena houbařská poradna. — Novinová sazba povolena řed. pošt. a telegrafů č. 143.236 IIIa 1937 ze dne 28. 6. 1937. Dohlédací pošt. úřad Praha 25. Tiskem Otakara Štivína v Praze II.
15. 4. 1941.